

Társadalmi,
irodalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb
Vegyestartalmú

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

MEGJELENIK
minden szerdán.

Egyes szám ára 20 kr.

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL

Előfizetési árak:

Egész évre... 10 frt —
Fél évre... 5 —
Negyedévre... 2 50

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségi és kiadóhivatalába

BUDAPEST
Váci-körút 17. sz. a.
küldendők.

Első évfolyam 27-ik sz.

SZERKESZTŐK:
Gróf ZICHY IMRE és Gróf KREITH BÉLA.

Budapest, 1884. július 2.

Olvasóinkhoz!

Az új fél év kezdetén kérjük, hogy az érdeklődést és támogatást, melyben közönségünk lapunkat — a mi irodalmi viszonyaink közt csaknem egyedül álló mértékben — részesíteni szives volt, ezentul sem vonja meg.

E tömeges pártolásban mi annak jelét látjuk, hogy a Szemle hézagpótló lap; a magyar urizs osztály egyetlen közlönye. Olvasóinknak viszont alkalmuk nyílt meggyőződni róla, hogy mi komolyan vettük a magunk elé kitűzött magas célokat és mindent elkövettünk, hogy a hozzánk kötött várakozásoknak megfeleljünk.

Minden törekvésünk, hogy lapunkat közönségünk támogatására a jövőben is érdemessé tegyük.

Korunk új irányát, mely szakítani kíván a felkapott divatos, erkölcsstelen, nagy szavakat hangoztató, de gyümölcseiben csak a bűn felülkerekedését és a nyomor növelését eredményező áramlatokkal, egyéb lapjaink nem tükrözik vissza, mert azok együtt usznak ez áramlatokkal.

A «Szemle» ez áramlatok legyőzésére, ősi erkölcsöknek helyreállítására, a nemzeti önállóságnak, a közmívelődésnek és a magyar nemzet szellemi fölényének kiküzdésére törő irány lelkes képviselője.

Hazánk legmiveltebb közönségétől — mert büszkén mondhatjuk, hogy a magyar társadalom színe-javát lapunk előfizetői közé sorozhatjuk — joggal reméljük, hogy magas céljainkat előmozdítani fogja.

Mert mi ezentul még inkább rajta leszünk, hogy közönségünk bizalmát és pártfogását továbbra is kiérdemeljük.

Társadalmi cikkeinkben a legkitünőbb publicisták beszélnek meg a korunkat mozgó eszméket és behatóan — de mindig tárgyilagosan — foglalkoznak azokkal az eseményekkel, melyek társadalmunk gyökeres átalakítását helyezik kilátásba.

Irodalmi rovatunk ezentul még gazdagabb lesz tartalmában és terjedelemben. Legjelesebb szépíróinkkal fog találkozni az olvasó a Szemle hasábjain. A lapunkban folyó társadalmi regény «Apai örökség» *Reviczky* Gyulától, mely a modern realizmust a művészet örök törvényeivel

egyesíteni törekszik, méltán keltett figyelmet a legszélesebb körökben. Az érdekesítő regényt tovább közöljük. Ezenkívül egész sora a legjobb nevű íróknak fogja ezentul is a Szemlét szépirodalmi művekkel ellátni.

Gazdasági rovatunkat hasonlóképp emeljük. A helyes és osztályunk érdekeinek megfelelő közgazdasági irányok a legjobb képviselőre és gazdag érvekre találnak lapunkban. E rovatunk részére szintén a legjobb nevű közgazdasági íróinkat sikerült megnyernünk, kik a Szemlében alaposan fogják esetről-esetre megbeszélni a közgazdaság terén jelentkező reform-törekvéseket.

Sportrovatunk folyton eredeti cikkeket közöl a legjelesebb sportsmanek tollából és tájékoztat a bel- és külföld minden jelentősebb, a sport körébe vágó eseményeiről.

Heti szemléink különös specialitást képeznek és a közönség körében nagy kedveltségnek örvendenek. E heti szemléinket a jövőben még gondosabban fogjuk összeállítani, úgy, hogy az olvasó a *Szemléből* annyi tájékozást nyer, a mennyit politikai és szaklap tömeges járatásából sem nyerhet.

Egyáltalában célunk a Szemlét a legmagasabb színvonalra emelni, hogy méltó legyen közönségéhez.

Hiszszük, hogy azon előfizetőink, kiknek előfizetési ideje a félévvel lejár, továbbra is csoportosulni fognak a «Szemle» körül.

A Szemle szerkesztősége.

A Szemle továbbra is díszes alakban és az eddigi terjedelemben fog megjelenni. Különös gondja lesz reá a kiadóhivatalnak ezentul is, hogy a Szemlét minden előfizető pontosan kézhez kapja. Netaláni rendetlenségek kikerülése végett tisztelettel kérjük tehát mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetési ideje f. évi július 1-én lejár, hogy sziveskedjenek *előfizetéseiket megújítani*, hogy a jövő félév első számát rendesen szétküldhessük. A kiadóhivatal mindenben hozzá fog járulni, hogy a szerkesztőség törekvéseit támogassa és semmi áldozattól sem riad vissza, hogy a magyar urizs osztálynak egy kitünően szerkesztett lapot adhasson. A «Szemle» kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

Egész évre... 10 frt —
Fél évre... 5 frt —
Negyedévre... 2 frt 50

A szerkesztőséget s a kiadóhivatalt illető mindennemű küldemények Váci-körút 17. sz. a. küldendők.

A trónörökös könyve.

Bizonyára örömhír volt mindenkinek, hogy Rezső trónörökös maga kívánja a külföld által tévesen ismert hazánkat megismertetni és magas tekintélyével odahatni, hogy rólunk kedvező véleménnyel legyenek az idegen nemzetek. Ez volt a leghatalmasabb czáfolat a mendemondákra, hogy Rezső trónörökösnek irántunk nincs rokonszenve.

Politikai, közmivelődési és irodalmi szempontból egyaránt örvendetes esemény Rezső trónörökös terve és méltán költötte fel a legnagyobb várakozást.

Elvárjuk azoktól, kiket a trónörökös magas bizalmával megtisztelt, hogy arra méltóknak fogják magukat mutatni.

Az eddigi terv azonban, bár csupán vázlatosnak van jelezve, bennünk aggodalmakat ébreszt a nagy eszme méltó kivitele iránt. Szívöl óhajtjuk, hogy ez aggodalmainkat a mű eloszlassa.

Megütköztünk azon, hogy míg a czigányoknak egész külön rész, a zsványoknak több fejezet, Jókai Mór regényalakjainak is nagyon sok tér van szentelve, addig minden, mi alkalmas volna a külföld kedvezőbb itéletét felkölteni: szobrászat, építészet, festészet, irodalom, iskolák *stb.* mindössze csupán egy fejezetet képeznek, tehát félannyit, amennyi Sobri Jóska kalandjainak van szentelve.

Egyáltalán a prospektus színezete olyan, hogy megerősíteni és nem eloszlatni látszik a Tissot-féle könyvekben táplált fogalmakat, melyek szerint Magyarország a kóbor czigányok és a zsványok hazája. A rabló és czigányromantika művelése nem csupán izetlen, de elavult dolog is.

Hogy történelmünk fényes alakjai közül a Bocskayak, Bethlenek, Rákócziak hiányozni fognak, az nem helyeselhető. A mostani viszony a nemzet és uralkodóház közt oly szilárd és benső, hogy azt a mult viszályok képeinek felidézése semmiképen sem zavarhatja.

Tudományos szempontból nem szabad *hézagot* hagyni a nemzet történeténél, sem pedig jellemző vonásokat eltörölni. A trónörökös tudományos emelkedettsége ezt semmiképen sem kívánhatja.

Bár a munka első sorban ethnografiai, ha egyáltalán programjába vette a «*magyar nemzet*» ismertetését, nem hiányozhat azoknak kevés, de találó vonásokkal való jellemzése, kikben a magyar faj szellemi és erkölcsi előnyei legerőteljesebben nyilatkoznak. Legnagyobb költőink, tudósaink és államférfiaink kell, hogy bemutatva legyenek.

A munka tervezete szerint azonban ezt nem várhatjuk. Czinka Pannának fejezet van szentelve, de Rákóczy Ferencznek nincs!

Kívánjuk, hogy legkiválóbb ethnografusaink *alapos* adatokat szolgáltatassanak, hogy e téren, melyen az osztrákok

igen erősek, ne maradjunk mögöttük és ne képezzen a mi ethnografikus részünk ríkító ellentétet az osztrákéval.

Az adatokat azonban oly írók dolgozzák fel, kik a stíl hatalmával rendelkeznek és tudják, hogy az adatokat hogy kell a nagy közönség számára élvezhetőkké tenni. Tehát a sikerhez kettős munka szükséges.

Bár ne hamarkodnak el. Késsék inkább a munka, csak legyen tervezőjéhez és a magyar nemzethez méltó.

Politikai hírek.

Hazánk. Még néhány puska-durranás a csata után az a néhány pótválasztás, melyek a mult héten folytak le és a melyek a legközelebbi napokban fognak még megtartatni. Lényegesen nem fogják már ezek változtatni a jövő országgyűlés képét és legfőlebb egyik-másik pártnak sikerülend valamelyik kidölt matadorját a sándor-utcai palotába bejuttatni. Így pl. érzékeny veszteséget szenvedett a mult héten a függetlenségi párt, melynek egyik kiváló tagja *Helpy Ignác* egy szavazattal maradt kisebbségben a kormánypárti jelölttel szemben. Egyáltalában konstatálható, hogy minden pártnak több tekintélyes tagja bukott el a választási harcban és önkénytelenül fölmerül a kérdés, vajjon pótolhatják-e majd az ujonnan belépett tagok a régi kipróbált erőket? A képviselőháznak, mely ősszel összeül egész más fiziognomiát ad majd az a sok új képviselő, akik egy harmadrészét képezik a háznak. Hogy kiválik-e majd ezek közül csak egy is igazi tehetség és komoly törekvés által: a jövő kérdése. Őszintén óhajtanók, habár — áttekintve az ujonnan választottak névsorát, — kevés reményünk van hozzá.

Egyébként teljes szélcsend uralkodik a politikában, annyira, hogy a kormányelnök is ráér utazgatni.

Választási statisztika. A mult számunkban közöltük azok névsorát, kik a jövő országgyűlésen hivatva vannak törvényt hozni. Nem lesz érdektelen magukról a választókról is egy kis statisztikát közölni. A most lezajlott választásnál 841,609 választó volt beírva, 20,368-al több, mint három évvel ezelőtt. Hogy a magyar állam főképe a földbirtokon nyugszik, kitűnik itt is, mert a választóknak majd kétharmada: 556,384 földbirtok alapján birt szavazati joggal s számuk három év óta 17,592-vel emelkedett. Házbirtok alapján csak 22,379 választó volt, jövedelem alapján pedig 114,767 és itt 10,009 főnyi emelkedés mutatkozik; jelentékeny az emelkedés az értelmiség alapján volt választóknál is, kiknek száma 59,111, vagyis 5,146-tal több mint három évvel ezelőtt. Nagy csökkenés csupán egy czinnél mutatkozik: azoknál kik régi jognál fogva választók s kiknek sorai halálozás által természetesen mind inkább ritkulnak. Ezattal még 79,906-an voltak, 12,353-al kevesebben, mint három évvel ezelőtt.

Németország. Berlinben szombaton tartotta utolsó ülését a reichstag. Kapuzárás előtt *Bismarcknak* még alkalma nyílt egy nagyfontosságú nyilatkozatot tenni. A német birodalom gyarmatpolitikájának fejtegetése alkalomával egy Richterrel lefolyt szóváltásban ugyanis a kancellár igen engesztelékeny hangon emlékezett meg a Németország és Franciaország közötti viszonyról.

«Azt meg kell vallaniok — ugymond — hogy a politikának ma, tizennégy évvel a háboru után, sokkal békésebb színezete van, mint volt valaha. Abszolút valószínűtlenség forog fenn az iránt, hogy a közel jövőben háboruba keveredjünk. Meg kell vallaniok, hogy a francia kormányval hosszabb idő óta oly barát-

ságos viszonyban vagyunk, hogy az én szavam mindig elégséges volt arra, hogy a francziákat szándékaink felől megnyugtassuk. Csak ismételhetem, hogy Franciaországhoz, illetőleg annak kormányához való viszonyunk — mert a pártok és a sajtó kebelében mindig találkoznak emberek, kik a háborút kívánják — oly barátságos és bizalmas, mint Európa bármely tartományához. Egyetlenegy ellenzéki szónoknak sincs módjában, hogy nekünk nehézségeket okozzon azáltal, hogy ha francia háboru lehetőségét kilátásba helyezi. A francziák dicsőségre vágyása nem törekszik arra, hogy XIV. Lajos terveit ma föllevenítsék.

Bismarcknak e nagyjelentőségű nyilatkozatát egész Európa az általános béke biztosítékaként fogadta. Több jel arra mutat, hogy a kancellár szándékai főképp az esetleges jövőbeli polynéziai német gyarmatok biztosítására irányozvák, de hogy első sorban a brit gyarmatoknak Uj-Guineát illető annexionális szándékát iparkodik megátolni.

Franciaország. Tonkingból az a hír érkezett, hogy négyezer főnyi khinai csapat megtámadta a francziákat, kik hét halottat és 42 sebesültet vesztek; e szerződészegés következtében a francia külügyminiszter utasítást küldött a pekingi francia képviselőnek, hogy azonnal követeljen elégtételt, mert különben Courbet tengernagy hajórajja szigorú megtorlással fog élni. Lespés tengernagy Cse-Tuban ép akkor kapta a hirt, midőn több mandarin volt nála látogatáson. Cse-Tuban e miatt igen nagy lett a felindulás. Azt hiszik, hogy a támadás oly csapatok által történt, melyeket a tábornokok nem szabadságotlaktak.

Törökország. Abdul Hamid szultán a minap fogadta báró Calice osztrák-magyar nagykövetet és tudtára adta, hogy iratot intézta portához a török-szerb vasuti csatlakozás létesítése iránt. Ezzel azonban még mindig nincs elítélve, mert a török kormány és Hirsch vállalkozó között differenciák vannak s most ezek kiegyenlítésén fáradoznak. Az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződés ügye sem igen halad, a posta ragaszkodik a régi vámtételekhez, ha Ausztria-Magyarország nem egyez bele a szerződés módosításába.

Szerbia. A szombati napon két törvényhozás termei zárultak be: a német birodmi gyűlés és a szerb skupstina. Ez utóbbi trónbeszéddel ért véget, mely megemlékezve a skupstina által hozott törvényekről megköszöni ennek a haza nevében az adóreform epochalis munkáját. A király megemlékezik a Vranja melletti vasuti csatlakozásról, a miért a szultánnak mond meleg köszönetet, kifejezi továbbá köszönetét a szerb-bulgár konfliktus alkalmával a skupstina részéről tett enuncziációért és hogy úgy ő mint kormánya rajta lesz Szerbia tekintélyét és a kül- és belbékét lehetőleg föntartani. A trónbeszédet hálanyilatkozat fejezi be Görögország iránt, mely Sophiában megvédte a szerb alattvalókat.

Norvégia. A II. Oszkár és a storthing között fönnforgó alkotmányviszály véget ért és pedig a szabadelvű párt győzelmével. A király tökéletesen kapitulált és a storthing minden követelését elfogadta. A Schweigaard kabinetet most egy Sverdrop miniszteriuma fogja követni, melynek feje eddig a storthing elnöke volt.

Anglia. A hét legnevezetesebb politikai hire kétségtelen az egyiptomi pénzügyek rendezésére Londonban egybegyűlt konferencia, mely szombaton nyitott meg a Foreign Office épületében. A hatalmak valamennyien képviseltették magukat. A hatalmak képviselői pénzügyi tanácsosokkal jelentek meg s Lord Granville külügyminiszter mint házi gazda fogadta őket. Ő nyitotta meg a gyűlést is. Azon válaszjegyzékek, melyeket az angol kormány annak idején a meghívóra kapott teljesen megvilágították az egyes hatalmak álláspontját. Hogy mi lesz a kon-

ferencia határozata, arra nézve tehát kétely nem foroghat föl, már csak azon körülménynél fogva sem, hogy a két leginkább érdekelt állam Anglia és Franciaország már kész megállapodással jött a konferenciára. Annyi azonban — bármiképen végződjen is a konferencia — bizonyos, hogy Anglia nagy kudarcot vallott Egyiptommal és ha a Gladstone ellen beadott bizalmatlansági indítvány le is fog szavaztatni, az angol premiernek nincs mit dicsekedni egyiptomi politikájával. Mert a szenvedett kudarc mellett még annak is ki van téve, hogy a mahdival is szembe kell majd szállnia. Anglia javaslatai az egyiptomi pénzügy rendezésére vonatkozólag a következők:

Anglia elvállalja a kezességet a felveendő egyiptomi kölcsönért, melynek kamata és törlesztése évi 4 és fél százalékban határoz, tatic meg. Az egyesített és kiváltságos adósságok kamatai a mint egy 1/2%-ra redukálódnak, törlesztésük megszűnik. Az angol kormány birtokában levő Suez-csatorna részvények 1/2%-ra redukálódnak. Az angol okkupáló csapatok ellátási költségei évenként 300,000 fontra szállítatnak le.

Gladstone ellen egyiptomi politikája miatt a conservatívek bizalmatlansági indítványt adtak be. Gladstone a javaslat tárgyalásakor még nagyobb többségre számíthat mint a megelező hasontárgy viták alkalmával.

Bulgária. Sándor fejedelem f. hó 20-án elutazott Szófiából s Lom-Palankán át Ruscsukba, onnét Várnába ment. Itt három napig marad s aztán Tirnovoba siet, hol július 6-án a kamarát trónbeszéddel fogja megnyitni. A kamara ez ülészakban első sorban a jelen kabinet iránti bizalom kérdését fogja eldönteni. Zankov most élénk alkudozásban van, hogy a többséget maga részére hódítsa, a konzervatívekkel is kompromisszumot tervez. Ha törekvése meggyűlölné, akkor a radikális párt Karavelovval kerül kormányra.

SZÉPIRODALOM.

A p a i ö r ö k s é g .

— Elbeszélés. —

(6. folytatás.)

IRTA: REVICZKY GYULA.

— Egyszerűen nem találkozom veled.

— No no, hiszen azért nem halálos véték, a mit elkövetett. Igaz, hogy lehet miatta röstelkedni . . . persze, hogy nem szép dolog . . . de csak bizza rám; majd ki-reparálom én.

— Sose fáradjon, Terecsi néni: a hogy esett, jól esett. Legalább élhetek újra magamnak.

És csakugyan, Tibor megint hetekig nem ment sehova. Az utcára se mert kilépni abban a félelemben, hogy Ágnessel találkozik. Este ablakánál szokott üdögélni, hallgatva Ágnes zongorajátékát. S kedvencz nótáját: Csak titokban akartalak szeretni . . . minden este hallhatta. Ágnes háromszor-négyszer is eljátszotta egymásután, aztán becsukta az ablakokat és más darabot nem zongorázott többé.

Tibor megint lelkiösmereti furdalásokat kezdett érezni. Hátha nincs jogában, hogy a sértettet játsza? Ágnes csak nem dicsérhette meg, hogy tánczközben annyi ember szemeláttára elesett vele? Hogy egyszer nem viszonozta üdvözlését, annak egyszerü oka az is lehet, hogy nem vette észre. S végre, a mi azt a korcsmai tánczot illeti, ebben a dologban Tiboron áll a kiengesztelés. Ágnes zongorajátékával elég világosan jelzé, hogy nem ha-

ragszik. Mind e latbavetéseknek pedig az lett a vége, hogy Tibor megint bekopogtatott Bárándyékhoz. Ágnes csak oly nyájas volt, mint bármikor; kiszidta Tibort, mért mutatkozik náluk oly ritkán, de különben szóval sem érezte, hogy szerelmük kék egére felhő tolt.

Tibor dicsérte Ágnes zongorajátékát s kérte, játszaná el kedvencz operájából, a Lohengrinből, a nászdalt. Ágnes nem sokáig kérte magát. Miután a kívánt zenedarabot eljátszotta volt, hirtelen átsapott a Csak titokban akar talak szeretni . . . nótába, aztán gyorsan felugrott, becsapta a zongorát és visszaült a helyére, Tibor megköszönte a szép zenét (Lohengrint-e vagy a magyar nótát?) s kezet szorított Ágnessel. Azután, hogy zavarát, bátortalanságát palástolja, lapozni kezdett az albumban. Ott volt Ágnes több arczképe is különböző évekből. Tibor különösen a legujabbat nem győzte dicsérni, mire Ágnes ajánlatot tett, hogy szívesen cserél vele arczképet. Tibor rögtön kívánta a maga példányát s már hozzáfogott, hogy az albumból kivegye az ígért fotografiát. Ágnes azonban kérte, hogy azt ne bántsa, majd hoz ő neki mást. Épen föl akart kelni, mikor az ajtón kopogtak s Garamyné jött be, titkos bosszuságára Tibornak, a ki most azt hitte, hogy elszalasztotta az arczképet. Szerencsére a romantikus szerelmeseknek is vannak néha ötleteik. Beszédközben szóba jöven a regények, Tibor szörnyen megdicsérte Mérimée Prosper novelláit. Ágnes kijelentette, hogy meg vannak kis könyvtárában, mire Tibor bátorkodott azokat kölcsön kérni.

Ágnes kifutott a szomszéd szobába s néhány percz mulva egy papirba göngyölt kötetel tért vissza. Hazakerkezvén Tibor, első dolga volt a csomagot felbontani. A kötetben megtalálta a mit keresett: Ágnes arczképét, hátlapján e két szóval; «Tibornak, Ágnes.»

Ez a két szó megint óriási forradalmat idézett elő Tibor lelkében. Szidta magát, hogy meg nem érdemli azt az angyalt, a ki nem csak megbocsátja neki, hogy szolgálókkal tánczol, hanem még szeretni is tudja. Nem tudta, hogy voltaképp csak jó taktikát követett, mikor adta a közönyöst. Gitározott volna csak Ágnes ablakai alatt, most nem gyönyörködnek abban a szép arczképben és dedikációjában!

Megint mindennapos lett Bárándyéknál. Ott ült egész délutánokon át; Ágnessel sétált minden este, szóval, egészen szerelmének élt. Nagyon boldognak érezte magát s áldotta a sorsot, mely őt Ágnessel összehozta. Jenő természetesen még sokkal kevesebbet tanult, mint eddig. Mihelyt valamit nem tudott, Tibor azzal az ürügygyel, hogy nem lehet vele birni, kihajtotta a szobából és ment Ágneséhez.

Völgyesden sugdolódní kezdtek a különös viszonyról. Nem birták megérteni, hogyan tudott Bárándy Ágnes egy nevelőbe belebolondulni. Hejh, hajh, ki tudja, miért jöttek Bárándyék a fővárosból falura! És annak a kiélt, kopasz bárónak, ki tudja, mi dolga van Völgyesden.

— Ha szólni akarnék . . . mondogatta Krivacsek tanító felesége titokszerű arczal — de ne szólj szám, nem fáj fejem. Annyit mindenki tud, hogy Bárándyékna a nyugdíjon kívül nincs más vagyonuk, pedig uri módon élnek. Fogatot, inast tartanak . . . de ne szólj szám, nem fáj fejem. Hejh, az a báró, az a báró! Vagy a lánya, vagy az anyja . . . valaminek kell lenni a dologban. De ne szólj szám, nem fáj fejem.

Hogy mi köze volt a bárónak Bárándyék fogatjához, miért jöttek falura lakni, Tibor sose tudta meg. Ezt az istenek kegyelmesen befődték éjszakai homálylyal. Csak

egy dolog ütött egyszer szöget a fejébe. Történt, hogy egy Pozsonyban lakó közeli nőrokona Bárándyékna halálosan megbetegedett. Minthogy a nő egészen egyedül, elhagyatva állt, Bárándyékna kellett volna ápolására Pozsonyba utaznia. Ágnes ezt be is jelentette Tibornak. Az elutazás napján azt izente Jenő által, — a ki köztük olyan kis postillon d'amour volt — hogy csak másnap vagy harmadnap utazhatik el anyja. A vége pedig az lett, hogy özvegy Bárándyékna se másnap, se harmadnap nem mozdult Völgyesdről, hanem helyette — Tibor nem nagy öröme — Ágnes utazott Pozsonyba. A különös ebben csak az volt, hogy Ágnes elutazását is összeköttetésbe hozták a báróval, a ki ez időtájt csaknem mindennapos volt özvegy Bárándyékna.

Mások dolgaival szemben Tibor oly közönyös volt, hogy kérdés, megtudott-e volna egyáltalán valamit, ha tovább marad is Garamyékna, a mi azonban nem történt meg. Jenő a vizsgán megbukott s Garamyék gyöngéden tudatták Tiborral, hogy az őszszel Pozsonyba mennek lakni, a mi annyit jelentett, hogy felmondanak neki s nincs rá többé szükségük. Tibor a változatosság embere lévén és semmit se gyűlölvén jobban az egyhangúság, egyformaságnál, nem igen bántódott e miatt, bár még maga se tudta, mit fog majd csinálni. A ki felruházta a mezők lilimát, majd gondoskodik róla is.

Csak egy busította: hogy Ágnestől el kell válnia. De sokkal könnyelműbb és gyöngébb akaratu ember volt, hogysem ez a gondolat sokáig bántotta volna. Egy pillanatra a legjelentéktelenebb apróság el tudta keseríteni, de a holnappal már keveset gondolt. Olyan volt, mint a vaskályha, melytől a szoba gyorsan lesz meleg, de mely ép oly gyorsan hűl is.

Egyelőre uszott szerelmi boldogságában. A délutánokat Ágnesnél töltötte; este együtt ment vele Kalibánt fürösztetni, vagy pedig a ház előtti padon ülve hallgatta érzéses zongorajátékát. Komoly vallomást tenni azonban még mindig nem mert, sőt képes lett volna minden világosabb nyilatkozat nélkül elválni szíve választottjától, ha a véletlen nem jön segítségére.

Nagyobb társaság egész délutánra kirándult az erdőbe. Garamyék hideg sültet és bort, Bárándyék kávét, kalácsot és gyümölcsöt vittek ki magukkal. Kint volt mindenféle társasjáték, czélba lövöldözés, közös falatozás, séta. Tibor és Ágnes egyedül haladtak egy szűk ösvényen, melyet a kihajló faágak helyenkint csaknem járhatatlanná tettek. Nagyon diszkrét társalgást folytattak: szidták a kisvárosi balvéleményeket, nagyokat nevettek a fiatal Mehlsack eszellen eleganciáján (Ágnes oly teli szívből, oly csengően tudott nevetni, hogy öröm volt hallani) és kegyetlenül megkritizálták az egész vidék haute voléeját.

Ágnes természetesen mindenben igazságot adott Tibornak és ez is dicsérettel halmozta el Ágnes minden észrevételét. Épen azt találgatták, hogyan hivhatták azelőtt Berényi fiatal ügyvédet, mikor egyszerre iszonyu recsegés-ropogás hallatszott mögöttük s Kalibán villámsebességgel rohant a keskeny ösvényen előre. Se kitérni, se hirtelen megállni nem bírván, oly erővel ment neki Ágnesnek, hogy ez elvesztette egyensúlyát, térdbe csuklott s ha Tibor hirtelen föl nem kapja, könnyen hátraeshetett volna a sűrű bozótba. Tibor erősen átkarolta drága terhét; úgy volt vele, mint a tigris, mikor vért szagolt. Még az ő ernyedő akarata is lázongani kezdett.

— Remélem, nem esett baja, szólalt meg, még mindig két kezével fogva Ágnes derekát.

— Csak a térdemet karcoltam fel egy kissé. De bocsásson el; csak nem tart tőle, hogy az az ostoba Kalibán visszafordul s még egyszer nekem rohan?

Tibor eleresztette Ágnest, de keze az övében maradt. Hevesen ajkaihoz emelte, aztán szívére szorította.

— Mit csinál, Tibor?

— Tudom is én!

— Akkor hát keresse meg karpereczemet, Látja, hogy esés közben elvesztettem. Majd én is segítek.

S hozzáfogtok a karperecz nyomozásához; de a szük uton nem találták sehol. Valószínűleg behullott a bokrok közé, szólt Ágnes, s akkor ugyan sokáig kereshetjük, hiszen már alkonyodni kezd s itt a sűrűben nem is lehet jól látni.

Tibor azonban vállalkozott a nagy munkára. Ágnes azt mondta, hogy fáradt s leült az uttól kissé félre egy nagy nyirfa alá, a hol az emelkedett talaj gyeppadot képezett.

Tibornak nem sokáig kellett keresnie. A karpereczet egy mogyoró cserjén fennakadva találta s diadallal hozta el Ágnesnek, a ki jutalmul megengedte Tibornak, hogy mellé ülhessen s fehér kis kezével mutatta meg helyét. Tibor megfogta a kis kezét és ajkaihoz vonta, miközben Ágnes nevét susogta. Ez szemeit félig lehunyva, álmatag hangon kérdezte:

— Mi lelte önt, Tibor?

— Szeretem . . .

Ágnes egy ideig nem válaszolt, de kezét nem vonta ki a Tiboréból. Végre alig hallhatóan megszólalt:

— Alkonyodik már; gyerünk vissza a társasághoz.

— Szeretlek édes, ismételte Tibor s ez utóbbi valloást már egy csókkal pecsételte meg s lázasan magához szorította a gyöngéden ellenkező szép leányt . . .

Ágnes egyedül érkezett vissza a társasághoz, mely nem bírta elképzelni, hol maradt. Tibor még mindig hiányzott. Garamy a nevét nehányszor belekiáltotta az erdőbe, a mire aztán egy idő múlva színlelt álmélkodással előkerült. Csodálkozni látszott, mért féltik annyira; hiszen itt volt egészen közel s Kalibánnal bolondozott. Ágnes jól játszott közönnyel megróttá Tibort, hogy miért különíti el magát, mikor a társaságnak ugyis szüksége van fiatal emberre.

E közben már egészen beesteledett s a társaság készült az indulásra. Garamyné a maradék ételt és bort visszatette a kosárba, kiki fölszedte a fűben heverő holmiját, aztán párosával indultak. Ágnes sietett Garamynéhoz csatlakozni és hazaérkezve futólag kívánt a hátul ballagó Garamynak és Tibornak jójtczakát. Vissza se nézett; úgy szaladt be a házba.

Tibor is sietett az édes magányt fölkeresni. Szobájában lehevert a pamlagra. Nem is gyujtott világosságot; nem akarta, hogy a gyertya lángja szétkergebbe ábrándjainak tarka seregét.

Kellemes bágyadtság fogta el s kéjes reszketés zsibongott végig testén. Erősen lélegzett, mintha Ágnes lehellejét szívta volna magába s nem elégedett meg azzal, hogy a sötét szobában behunyta szemeit, hanem még tenyerével is elfödte azokat, hogy elméjében ne lásson épen semmit, csak Ágnest. Vacsorára csengettek; de Tibor ezt se vette észre. Ő most csak egy hangot hallott, egy arcot látott: az Ágnesét.

Pedig már csak néhány napot volt Völgyesden tölendő. A szomorú válasz oly közel, hát legalább használjuk fel még azt a néhány napot, gondolta Tibor.

De másnap hiába ment Barándyékhoz. Ágnes állítólag főfájásban szenvedett s nem mutatkozott előtte. Harmad-

nap se járt Tibor jobb eredménnyel. Tudta, hogy Ágnesnek nem lehet valami nagy baja, mert hallotta zongorázni s bosszantotta, hogy ép most, az utolsó napokban játsza vele ezt a bujósdit.

A végzetes nap is elérkezett s Tibor utoljára lépte át Barándyék küszöbét. Barándyné fogadta megint azzal a megjegyzéssel, hogy lánya nem jól érzi magát, migrénje van. Tibor kijelentette, hogy bucsuzni jött s nagyon sajnálja, hogy a kisasszony nem is tartja érdemesnek, hogy vele még egyszer kezét fogjon s szerencsés utat kívánjon neki. Tibor ezt oly elkeseredett hangon mondta, hogy Barándyné szinte megszánta s bement leányaért.

Nemsokára visszatért a szobába Ágnessel, a ki sápadt volt s idegesnek, zavartnak látszott. Tibor köszönésére elpirult s nem mert ránézni. Ez elégikus hangon hebegte, hogy isten hozzádot jött mondani; este már utazik a fővárosba, nem is tudja, látják-e egymást még valaha?

Ágnes szomorúan nézett rá, aztán a zongora felé fordította tekintetét, mintha az szólt volna hozzá s a következő szavait is a zongorához látszott intézni:

— Szeretem hinni, hogy aggodalma nem fog teljesülni. Nekünk szegény vidékieknek az a fényűzésünk, hogy héke-hóba fölkeressük a fővárost, a hol ön lakni fog.

Özvegy Barándynénak valami dolga akadt s kiment a szobából. Tibor megragadta Ágnes fehér kis kezét, forrón megcsókolta s elfojtott remegéssel kérdezte:

— Haragszik?

Ágnes arca piros lett, mint a vér. Megint a zongora felé fordult és nem válaszolt semmit.

— Mondja, haragszik? ismételte Tibor.

— Szégyenlem magam, lehelte ki végre Ágnes alig hallhatóan.

— Elöttem, édes, hizelkedett Tibor, a fehér kis kezét czirógatva. Hát van-e rá oka?

— Ha levelezni fogunk, majd megirom.

Ebben a perczen visszajött Barándyné Tibornak alig maradt ideje annyit válaszolni, hogy szerencséjének fogja tartani. Barándyné néhány komissiót adott Tibornak, a ki már fölkelte székéről, hogy távozzék s udvariasan kezét csókolt Ágnes anyjának. Azután az előbbihez fordult s erősen megszorította a feléje nyujtott hervatag kis kezét.

— Isten önnel, Fejérházy, szólt Ágnes. Remélem, a mielőbbi viszontlátásra.

Uj élet, uj remény, előre nem sejtett küzdelmek, csalódások várták Tibort. Ha erősebb lélekkel, több akarrattal bir, megküzdhetett volna az élettel, mely csak a gyöngéket teperi el. Neki azonban nem volt másra ereje, csak a szenvedésre. Tudott tünni, hallgatni, lemondani; de arra, hogy a harcot az élettel fölvegye, gyáva volt már természeténél, véralkatánál fogva is, s nevelése, körülményei folytán még jobban megrögződött ebben a némbánomságban.

Mikor felült a vonatra, mely őt Budapestre volt viendő, nem is sejtette, mihez fog ottan kezdeni. Nem is törte rajta a fejét, hanem bizta magát a véletlenre. A hova ez sodorja, oda fog menni. Mikor Budapestre érkezett, volt a zsebében két darab százas, mely összeget nevelői fizetéséből takarította meg. Tehát egyelőre — csakhogymeddig? — volt miből élnie. Kis hónapos szobát vett ki magának, olesó vendéglőbe járt étkezni s átengedte magát meddő kontemplációknak.

Mindjárt másnap irt Ágnesnek egy szakadozott gondolatmenetű, ideges, lázas levelet, melynek a rövid foglalata volt, hogy tulajdonképen mért szeretik ők egy-

mást. Mert annyi józanság mindig volt Tiborban, hogy ezt belássa. Ágnes kényelmes, dologtalan élethez volt szokva, Tibort szintén úgy nevelték, hogy mentül kevesebbet dolgozzék, mentül hiubb legyen predikátumára s lealázónak tekintsen minden foglalkozást, melyet megfizetnek. Azt is jól tudta Tibor, hogy sem Ágnesnek nincs vagyona, se neki, s így szerelmüknek a vége nem lehet házasság. Ő legalább irtózott tőle, hogy egy fényes ábrándvilág kenyérkereseti gondok prózájává silányuljon. Tisztában volt vele, hogy Ágnest nem veheti el, (talán nem is menne hozzá) ha csak nem akarja, hogy szerelmükből önvád, nyomor és kölcsönös szegyenkezés legyen.

A szerelmi viszony folytatásával se kecsegtethette magát, nem, mintha ez ellen föllázadt volna erkölcsi érzülete, hanem egyszerűen azért, mert semmi reménye se volt, hogy Ágnessel egyhamar találkozzék. Innen ideges, lázas állapota. Lassankint a világ, az emberiség ellen kezdett lázongani. Ugy vélekedett, hogy a világnak, ha jó volna, mindig el kellene fogadnia az adott helyzetet s kinek-kinek a sorsát hajlamaihoz, körülményeihez, véralkatához igazítania. A kinek olyan a természete, hogy hőstetteket tud véghezvinni: küldjék háboruba, a ki arra született, hogy felebarátjainak testi nyavalyáival vesződjék, tanulja meg az orvosi tudományt, a ki jól tud táncolni, udvarolni és csinos gyerek: legyen bálrendező s végre a ki mint ő úgy nevelkedett, a kinek, mint neki, olyan kedélye van, hogy az életet csak szemléli, hogy csak nézője azoknak, a kik a világ nagy szinpadán magukat előadják: annak a végzet adjon ezer hold földet, ragyogó leányszemeket, fehér karokat, a melyek boldogítják s szolgálatkész környezetet, a mely kívánságait teljesíti. Tibor maga úgy szokta helyzetét jellemezni, hogy nagyuri hajlamokkal türes zsebeket párosít s hogy lelkében minden kollízió, életében minden bánat és tévedés abból az aránytalanságból ered, mely vágyai (meglehetősen telhetetlen vágyai) és élvezetei közt áll fenn. Meg volt róla győződve, hogy ő minden szép és jó iránt a legfogékonyabb lelkületű, hogy szive tele van szeretettel és szánalommal a küzdő és szenvedő emberiség iránt, fogékony mély és lángoló szerelemre, gyöngéd, igazságszerető, minden bűnnek és hazugságnak esküdt ellensége, nagylelkű, szabadságszerető, szelid és irgalmas szívű; de mit ér mindez, ha nem tudja, hol fog holnap ebédelni. A pénzről ugyan nem vélekedett úgy, hogy jelenléte képes boldogságot teremteni, hanem, hogy hiánya — mint az egészség hiánya — megront minden boldogságot. Sőt a pénz hiányát az egészség hiányánál is nagyobb szerencsétlenségnek tartotta, mert az előbbi nemcsak az egyéni boldogságot teszi lehetetlenné, hanem az erkölcsöt is megrontja. Paupertas ipsa meretrix.

Néha voltak pillanatai, melyekben apját vádolta, sőt tekintete meghasonlott belvilága okozójával. Ugy érezte, mintha őt csak a nemezis keze sujtáná apja bűneiért. Ő költötte el vagyonát, ő tartotta vissza minden komolyabb foglalkozástól; környezetében nem látott mást, csak tétlenséget, naplopást; soha senkitől se hallotta, hogy az életet meg kell érdemelni. Apjának az volt az életfilozófiája, hogy az élet hazardjáték, melyet flegmával kell játszani és hogy tisztán a véletlentől függ, ki milyen kártyát kap. Neki nem rossz kártyát osztottak, de mások, a kiké még jobb volt, leütötték. Van rá elég eset, hogy sokkal gyöngébb kártyával is lehet nyerni.

(Folyt. köv.)

A menyasszony-táncz.

— Rajz. —

Irta: HEVESI JÓZSEF.

A nap első sugara egy rongyos ponyvasátor szűk hasadékan keresztül mosolygott először arczára. Ezentúl a föld volt derékalja, takarója a magas égbolt, dajkája a nyomor, gyermekkorának elválhatlan társa a gyűlölet és szeretetlenség. Az emberek olyannak tekintették mint az utszéi gyümölcsfát, melyet minden vásott ficzkó megtép. Ellensége volt mindenki, pedig soh'sem bántott senkit. Olyan volt mint az eredendő bűn, mely vele születik az emberrel. Ő vele meg a gyűlölet született, mert egy megvetett, elnyomott, hazátlan és gazdátlan népfajból eredt. Abból a népfajból, mely azt sem tudja honnan származik, s melyet egy nemzet sem akar a magáénak vallani, noha mindegyik nemzet között tengődik.

Czigány volt!

Legszegébb korában megtanulta a megaláztatást és a megvetést, megcsókolni a kezét, mely arczul ütötte és csuszni a hatalmasabb előtt. Anyja beleoltotta még ezenkívül a kapzsiságot, birvágyat és megtanította, hogy nem kell nagyon válogatósnak lennie a módokban és eszközökben.

Egy krajczárkáért vagy egy szivarvégért félóraig is eljárta a róka-tánczot abban a kosztümben, melyben az első emberpár járt, még mielőtt a tudás fájának gyümölcsébe beleharapott. És ha megpillantotta azt az ajándékot, melyért úgy kifárasztotta magát, apró tüzes fekete szemeiben olyan sovár, égő, láng lobogott föl hogy rendszeren megszánták és megkétszerezték jutalmát.

Ezzel aztán visszatért a rongyos ponyva-sátorhoz, hűségesen beszámolt a kapott ajándékkal egy rongyba öltözött néembernek, aki csak azért adott neki életet, hogy hasznot huzzon belőle; s azután leterpeszkedett a sátor elé és kezébe vett egy össze-vissza repedezett hegedüt, nyakához illesztette, rágörbitette a fülét és csodás harmoniájú hangokat esalt ki abból a nyomorult hangszerből.

Sovár fekete szemeiben most hol szelid, hol vad tűz lobogott föl, amint elmerengtek a hosszú, poros ország uton, melyen csalfa játékát üzte vele a délibáb, s melyet folyton figyelemmel kellett kísérnie, nehogy egy utast is elszalaszson alamizsna nélkül.

*

És abban a mértékben, melyben a kis rajkó korra és nagyságra nézve gyarapodott, fejlődött ügyessége is a vonó kezelésében. Ugy sirt-ritt kezében az a száraz fa, mintha az a barna gyerek egy világ fájdalmát akarta volna megsiratni. Aki hallotta; csodálkozott rajta, hol vett ez a rongyos cigánygyerek annyi szívet, annyi érzelmet? Mintha bizony tudná valaki, hogy ki tanítja dalra az erdők madarát

A Miska hegedűje eleinte csak a legközelebbi kis falu csekély lakosságában talált hálás publikumra. Negyedmagával bandát szervezett és nem esett meg a faluban kézfogó, lakzi, névnap, vagy bármi néven nevezendő muri, hogy a kocزابandanak része ne lett volna benne. És a Miska száraz fája bizony nem egy angyalos bankót kirimázkodott a zsiros bugyellárisokból.

Miska hegedűjének aztán messzebb is hire terjedt. Az egész környéken emlegetni kezdték és Miska egyszer csak azon vette magát észre, hogy egy tizenkét emberből álló banda élén rikatja hegedűjét és a bankók sem olyan ritka vendégek többé nála, mint hajdanta.

Sőt egyszer még az a tisztesség is érte, hogy a mél-

toságos földesúr, kinek hajdanában a vályogát vetette, egy családi ünnepre őt hívta meg bandájával és kivilágos-kiviradtig huzatta vele a szebbnél-szebb nótákat az úri vendégek talpa alá.

És a ki most látta a csinos cigánylegényt feszülő piros nadrágban, kék attilában, ránczos csizmában, gondosan fésült, göndör, fekete fürteivel, hetyke kis bajuszával s nagy villagó szemeivel, bizony nem ismert volna reá arra a hitvány, rongyos purdéra, ki egy krajezárért vetette a cigány kereket és járta a rókatánczot akár a szélmalom.

Hej sok leánynak a szeme akadt is meg a deli suhanczon és nem egy sohajtott föl magában:

— Csak cigány ne volna!

*

De azért akadt olyan leány is aki nem kereste a Miska genealógiáját, nem törődött családjával, hanem csak a deli, lelkes művészt látta benne és lesütötte tekintetét, valahányszor azok az égető szemek reá pillantottak.

Pedig annak a leánynak inkább állott volna módjában válogatni a legényekben, mint a többi vászon-cselédnek. A bíró leánya volt, s apjának vagyonával egy gazda sem vetekedhetett a faluban. De Boriska nem hordta olyan magasan a fejét mint többi barátnői és szerényebb szelidebb is volt valamennyinél.

A cigánylegény akkor tetszett meg neki, mikor nénye lakzóján muzsikált egész bandájával. A hegedűje bűvölte-e meg, vagy a szeme gyújtott-e lángot szívében, maga sem tudta; de volt valami megkapó, valami rendkívüli abban a sötét barna ifjuban, aki ott állott a zenekar élén a lelkesedéstől kipirult arczezal, lángoló szemekkel, heves taglejtéssel és hol bánatosan siró, hol lelkesülten fölharsogó hegedűjével. Ugy érezte, mintha ezeket a hangokat az az ifju saját szívéből csalta volna ki, s azok a bánatos dalok belopóztak az ő szívébe, s elkábitották lelkét és agyvelejét.

És Miska egyre rajta legelteté szemeit azon a kedves teremtesen, kinek selyem viganója úgy odasimult karsu természetéhez és szíve — mert hát a természet tőle sem tagadta meg ezt a husdarabot — hangosabban vert, valahányszor a táncz áradata feléje sodorta azt a szőke leánykát, ki oly szeliden sütötte le buzavirág szemeit.

Csak egyszer kellett ezután még találkozniok és a két pislogó szikra egy hatalmas lángban egyesült.

*

A Boriska apja persze hallani sem akart a cigánylegényről. Azzal fenyegette leányát, hogy elkergeti a háztól, ha még egyszer szóba mer állani a vályogvető ivadékaival. Nézett ő már ki legényt a számára. Hozzávalót, jó módút, a milyen a bíró leányát megilleti.

Boriska nem mondott ellent. Tudta, hogy hiába való lett volna. De mikor este a Frójem zsidónál Miskával nagy titokban találkozott, erősen biztatta: ne csüggedjen vagy az övé lesz, vagy a siré.

A vőlegény ismerte Boriska titkát, a világ mende-mondája után, de nem igen hederített rája. Csak azért is a Miska bandáját fogadta meg a lakzira, hogy betömje a világ száját.

Boriska nem mutatott ugyan valami nagy szerelmet vőlegénye iránt, de mindig barátságosan fogadta. Most is örömmel halotta tőle, hogy Miska bandája fog játszani.

Tudta is a vőlegény, hogy minek örül az ő kis menyasszonya. Azt hitte, hogy tán a jó zenének. Mert hát azt meg kellett hagyni annak a hitvány cigánynak, hogy ritkítja párját ami a muzsikát illeti.

Az igaz is, hogy Szekrényesen még úgy menyasszonyt el nem bucsúztattak apai háztól, mint ahogy Miska bandája a Virág Boriskát elbucúztatta.

Hogy sirt a hegedűje mikor elhuzta, hogy:

Repülj fecském ablakára
Kérjed nyissa meg szavadra
Mondd ezüstös lapot vevék:
Rá arannyal irtam nevé!

Az örömanya nem fojthatott el egy égő könnyet és a násznép is zokogásba tört ki.

Miska pedig más nótába kapott:

Ugy elmegyek meglássátok
Soha hirem sem haljátok,
Sem hiremet sem nevémet:
Felejtsetek el engemet!

*

Mikor aztán visszatértek az esküvőről: a halvány menyasszony, a piros vőlegény, meg az ujongó nászserreg, hozzá láttak a lakomához s volt annyi tál étel, hogy szerit számát sem lehet tudni. A bor bíró uram pinczéjéből került elő s még azon mód' pogány volt. Ragyogó jó kedvet csinált s a fiatalság alig győzte bevárni, hogy tánczra kerüljön a sor.

Később aztán kidobták a szobából a sok asztalt, lóczát s Miska bandája rázendített egyet a javából, s volt olyan ujongás, kurjongatás, olyan falat kirugó széles jókedv, milyent már rég látott az a környék.

Miska úgy huzta a csárdásokat, mintha a szíve az ujjá hegyében lett volna, és szinte földig gönyedt a nagy érzelem súlya alatt.

Szegény fiu, úgy érezte, mintha lelkét tépték volna szét, s mintha a szíven ugráltak volna; de Borcsa szemének egy intése elég volt arra, hogy ura legyen szenvedélyének. Tovább huzta.

Mikor aztán a menyasszony-tánczra került a sor, Boriska fölkelte helyéből és odament a Hajnal Pistához.

Az egész násznép elrémült. Hajnal Pistát mindenki úgy ismerte mint a legszenvedélyesebb, legtüzesebb tánczost, s akit ő megtánczoltatott, meg is emlegette hosszú ideig. Erős, izmos, daliás legény volt, s úgy emelte föl tánczosnőjét, mint a pihét. Hol eldobta, hol meg magához szoritotta. Földobta a levegőbe, megkapta karjai közé és úgy forgott vele mint a szélvész.

A násznép körbe fogta őket és úgy nézte a szilaj, vad tánczot. Hajnal Pista nagyokat dobbantott lábával, csak úgy pengett a sarkantyuja, rikkantott, kurjongatott, Miska pedig huzta tüzes szenvedélylyel lángoló agyvelővel, örjítő hévvel. Maga sem tudta mi történik körülötte; hegedűjének hangja úgy sikított fülében mint az utolsó ítélet harsonái.

A menyasszony pedig egyre forgott — vadul, szilajon Hajnal Pista már-már kimerülni érzé magát, a násznép is közbe akart már lépni, de Boriska lázas hévvel taszított el magától mindenkit. Mintha kicsapongó kedvén nem birt volna többé uralkodni.

— Három a táncz! s oda dobta magát a tagbaszakadt legény karjai közé, ki perczek óta hiába kergette s ki most úgy kapta magához, mint zsákmányát a tigris.

A hegedű pedig siró hangon panaszkolta:

Szálldogál a fecske,
De vissza száll este
Fészkébe,
Én is sietek a rozsám
Ölébe,
Nincsen oly lány széles e nagy világon,
Kit úgy szeretnének,
Mint a hogy én téged,
Galambom!

Boriska ismét kiosont Pista karjai közül s fűrgén mint egy mókus siklott ide s hova az őt kergető ifju elől.

Nem voltam én soha,
Nem is leszek soha,
Csapodár!
Megmaradok az én régi
Babámnál,
Nem kell nekem senkinek
A babája,
Akár milyen szép is,
Akár milyen jó is
Hiába!

Egyszerre csak éles, fájdalmas sikoltás hasította át a levegőt. Boriska, ki egy óra óta folyvást vad, féktelen kedvvel járta a szédítő tánczot, élettelenül terült végig a padlón.

Miska pedig örületes szilajssággal huzta tovább a szivszakgató nótákat. . .

A virágokról.

Egy rövid sétát melyet kerti virágaink közt tehetünk, sem lehet teljesen leírni egy tárcza szűk keretében. De hogyan is lehetne? Régi rokonszenvem a teremtés legkedvesebb alkotásai, a virágok iránt, meggyőződött arról, hogy az ember lelki világa nem sokoldalubb, nem érdekesebb, és nem tanulságosabb, mint az ő eredetük, jellegük, szín- és alakváltozatuk, viszontagságos sorsuk a kertész idomító kezei alatt. Azonkívül a virágok, látszólag parányi jelentőségükkel belejátszanak a történelem legválságosabb korszakaiba, tanui lesznek lelkünk legtűkosabb s legelhatározóbb gerjedelmeinek s egész mikrokosmosát nyújtják az ember erkölcsi élete teljes összességének. Mi biztosabb kulcsa valaki természeti valójának s jellemének, mint az, hogy melyik kiválasztott, kedvencz virága? A virágok saisonjában tehát, mikor a főváros, csak le- és átszálló hely azok számára kik vidékre, a magányba, az üdülés és a szemlélődés helyére sietnek, a természet ölen való merengés, a virágokkal való társalgás folytatása lehet emberbaráti tanulmányainknak. Ha úgy tesszük, tegyük tehát egy fordulót, kezdve mindjárt disznővirágaink egyik legismeretesibikén.

A *rhododendron* egészen modern vivmány. Elődeink csak a *havasi rózsákat* és a *pontusi rózsákat* tenyésztették, melyek az *azaleákkal* vetélkednek abban a dicsőségben, hogy ama méz forrásai lettek volna, mely *Prebizon*d mellett őrjögővé tette a híres tizezeret, a Xenophon által megénekelt nevezetes visszavonulásban. Csak a kaukázusi, amerikai és indiai rózsák behozatala s az azokkal való keresztezés után állottak elő oly válfajok, melyek a *rhododendronnak* a szabadban tenyésző disznővirágok közt első helyet jelölnek ki. Mellette csak a bársonyos levelű *begónia* foglalhat méltó helyet, melynek apostola, s a legtöbb új változat szerencsés kezű alkotója a párisi Vallerand.

Egészen a fantasmagoriák világába nyulnak át a különös, csodás alkotásu *orchideák*, melyeknek látása az ősvilág buja tenyészetére emlékeztet, a mint növésük magasságából hosszú szálatkat hanyagul eresztenek alá, melyeknek végein bizarr alaku virágok himbálóznak, majd óriási rovarokhoz, vagy csuszómászókhoz hasonlítva részintű kelyheikkel, melyeken vöröses-barna tigrisfoltok tarkáznak, majd meg exotikus madarakat, lepkéket utánnozva, színben, ékességben, tarka változatosságban dus körvonalaikkal.

Nem csupa poetica licentia az, mely a növényeket, a virágokat az emberéhez hasonló tulajdonságokkal ruhazza fel. A tudomány csakugyan rokonkötelekeket fedezett fel a tenyészet és az emberi szervezet világai között. Ugyanazok az alkotó elemek működnek a vérben és a növényi nedvben, csak az arány különböző s vannak ilyen magas fejlettséggel bíró növény-szervezetek, melyek nem csak hogy állati anyagokból táplálkoznak, de a szó szoros értelmében husevők, mert kiválasztják, megragadják és úgy nyelik el élő zsákmányaikat. A legfélelmesebb «ragadozó növény» e tekintetben az északamerikai *drosoraceáknak* egy elegáns válfaja, melyet Linné *légyfogó dioneának* (*Dionea muscipula*) nevezett el.

Már maga a *dionea* levele egy valóságos hálószerkezet: Különös illatot lehell ki szájából, mely magához vonzza a rovarokat. Szőrös levelei lapát-alakban terjednek ki, s oly érzékenyek, hogy a legcsekélyebb érintésre behajtják a levél tengelykörüli két lapját s ily módon begöngyölitik az odajutott esztelen állatot.

Sokáig azt hitték, hogy ez csak amolyan önkénytelen ingerlékenység, a minőt például a *mimosánál* tapasztalhatni. Ugy de Curtis és Canby: az Egyesült államok e két jeles botanikusa, kik Wilmingtonban lakván, melynek környéke a *dionea* eredeti hazája, elég alkalommal rendelkeztek bővebb kutatásokra — kiderítették, hogy a növény eme működésében bizonyos önkényesség jellege látszik. Nyálkaszerű nedvre bukkantak, melyet a növény teste csak azután választ ki, ha a rovar már foglyul ejtette, s ez a nedves nyirok az, mely a rovarnak a levélgöngyben már anélkül is összeszorított tetemét áthatja, feloszlatja. Darwin szintén megerősítette e vizsgálatokat, sőt tovább ment és kimutatta, hogy a *dionea* testi szervezete néhány ép olyan betegségnek van kitéve, mint a miénk. Canby már előbb, sajttal táplálva a *dioneát*, halálos emésztési bántalmakat idézett benne elő, Darwin pedig megbénította leveleit az által, hogy lecsipvén belőlök bizonyos helyen, annak környékén egészen érzéketlenné tette, holott a levél másik felén bizonyos izgatató szerek még mindig mozgást idéztek elő.

Azóta *Gray orvos* igyekezett megfejteni a növények fizioiógiájának e csodálatos fejezetét, s a legpontosabb göröcsövi vizsgálat alá véve a hasonló növények edénysejtjeit, úgy találta, hogy azok valóságos *gyomrok*, melyek az állati anyagokat nemcsak megragadják, de meg is emésztik.

És már most gondolja meg az ember, hogy mennyi mindent kell a szegény virágoknak az emberi divat szélségeitől is elszenvedniök. Nincs az az önző és piszkos szenvedély, melynek hatalma és befolyása alatt a politikai élet szereplői, bűnös céljaik, vagy kétes törekvéseik eltakarására jelképet ne a növények világából keressenek. Belevonják ez ártatlan teremtéseket anyagi harczaikba, részesévé teszik balgaságaiknak s valósággal kompromittálják őket, mint a híres bécsi reichsrath-tag, Schönerer kompromittálta volt a szende mosolyu, kék *buzavirágot* harcza véve azt az antiszemitismus lobogója alatt.

A franciaia *liliom*, a Bourbon család jelvénye, melyet a Bourbon — ezimerben előforduló lándzsákkal való hasonlósága, s zászlójokhoz hasonló fehérsége avatott e dynasztia kedvencz virágává nem is említve, hogy már a szentírás «büszke» névvel jellemzi — századokon keresztül harczi jelvényül szolgált s kiontott vérrel hagyta befecskenedtetni szüzi köntösét. Meg voltak hizelgői, meg esküdt ellenségei, lovagjai udvari poétái és elősdi tányér-

nyalói. Végre egy viharos forradalom kitepte ágyából, melynek századokon át diszélül szolgált, s lábbal tiporták sárba nemes mocsoktalan tagjait.

(Vége köv.)

S P O R T.

A lawn-tennis.

A tavaszi idény divatos sportnemei közt legáltalánosabb elterjedésnek ez idő szerint a lawn-tennis örvend. Rokonszenvéssé teszi mindkét nemű fiatalság előtt már maga a festői ruházat is, mely hozzá divatba hozva van. A könnyü, puha, tarka-barka «kuvek-about» kalapok, a nőknél a legrikítóbb színvegyületekben tarkázó magas kötények a jersey-nek nevezett szoknyaszerű öltönydarab, s az arisztokratikusan levágott sarku alacsony czipők, — mindez eredeti és pikáns. Nem csoda, hogy nálunk az elhanyagolt játéksportok daczára a «lawn-tennis»-nek lassanként előkelő és kitartó közönsége gyült, s ma már nemesak a fővárosban, hanem a vidéken is mind jobban hódít a labdajáték e fürgeséghez s ügyességhez szoktató neme. Budapesten megalakult pár hó előtt az első lawn-tennis-klubb, kizárólag arisztokrata körökből toborzott tagokkal, s azóta a tavaszi derüs napok minden kora délutánja elegáns közönséget vonz a régi lóversenyter gyepes térségére, hol a tarka férfi- és női csoportok kaczagó kedvvel dobálják egymásnak a ruganyos kaucsuk-labdát.

A lawn-tennist ketten, négyen s még többen is játszhatják. A játék eszközei a következők: egy háló, néhány labda, ütők (raquette-ek), póznák, czölöpök és kötél vagy zsinór. Legalkalmasabb játszótér egy körülbelül 78 láb hosszú 30 láb széles, vagy ugyanebben az arányban kisebb homokos vagy gyepes tér.

Már most a játszóhely közepére, két felállított póznára feszítik ki a hálót, a póznákat pedig a földbe vert czölöpökhöz kötéllal erősítik meg.

A földre kifeszített és beczölöpölt fehér szalagokkal, vagy pedig egyszerűen a porba rajzolt vonalakkal a hálótól jobbra és balra két osztályt vagy udvart kerítünk be, melyek a hálótól mintegy 26 lábba s azzal egyenközülleg húzott vonalakkal egyfelől, másfelől pedig az egész pálya közepén hosszában végig futó közép vonallal két jobb és két bal udvarra, s ugyanannyi mellékudvarra osztatnak.

Ha a társaság két egyenlő részre oszlott, a sors határozza meg, hogy melyik rész kezdje a játékot, illetőleg a labdaütést.

A kezdő az egyik jobboldali udvarba áll, s a labdát a másik jobboldali udvarban levő ellenfelének dobja. De a labdának vissza kell előbb pattannia a földről, mielőtt az ellenfél visszaüthetné. Ha pedig a visszaütendő labda kétszer érinti a földet, mielőtt visszaütnék, vagy pedig a visszaütő elhibázza, akkor ez a dobónak számít egy point-et. Ép úgy az is ha a visszaütő a labdát röptében, vagy pedig mielőtt a földről visszaszökne, vagy végre nem a helyes udvarból üti vissza.

Játék folyamában azonban, ha a dobó és ütő egyszer már szabályszerűen kijátszta az első labdát, a további dobásokat mindegyik játékos röptében is visszaütheti. Ha a dobó labdáját visszaütötte ellenfele, s ez kétszer egymásután elhibázza akkor elveszti kezdői jogát, valamint

akkor is, ha nem sikerül az első labdát a kifeszített hálón keresztül hajtania, vagy ha úgy hajtja át, hogy az ellenfél udvarán kívül verik le, végre ha egyáltalában nem találja el a visszaütendő labdát, úgy, hogy az saját udvarában esik le.

Mindezek következtében az előjátékos elveszti azt a jogát is, hogy a számítást vezesse s a két játékos által játszott parthieknál ellenfele lép helyére.

Említettük, hogy az első két ütésnek csak a két megfelelő jobboldali udvarból szabad szabályszerűen végbemennie. A következő ütéseknél azonban már mindkét játékosnak tetszésétől függ a négy udvar bármelyikét használni a játékra, mindamelllett egyéb tekintetben érintetlenül hagyatnak a játékszabályok.

Az a játékos, kinek először van tizenöt pointje, megnyeri a játékot. Ha mindkét játészó fél tizennégy pointig jutott, akkor a játék áll. De ilyen esetekben még egy tizenhatodik point is szükségessé válik s a játészók egyikének két pointet szükség egymásután csinálnia, a tizenötödiket és a tizenhatodikat. Ha csak egy pointet csinál, az semmit sem számít, s a játék újra áll.

Négyen és többen is csak úgy játszák a játékot, mint ketten. A játékos, kit az első ütés joga ér, és az, kinek ezt vissza kell dojni, illető udvaraik háttérében állnak föl, míg a többiek félre állnak, addig míg a játék szabályszerűen megindul, az az, az első dobás és visszaütés annak rendje szerint végbement. Csak azután foglalják el helyüket a bel-udvarokban s jobbfelöli társaiknak segédjeiként szerepelnek.

Ha a játékos, ki a játék kezdetén az első ütést megnyerte, azt további hibák által újból elveszti, ennek joga ellenfeleire száll át, kik mind sorban következnek az előjátékos jogban, mielőtt a vezetés újra az első félhez kerülne, mint a négyes játékoknál.

A lawn-tennishez egészen hasonló játék az ugynevezett *Dadminton* is, csak hogy itt a kaucsuk-labdákat toll-labdák helyettesítik, a pointek száma pedig huszonegyre megy.

A madarak szerelme, házaselete és fészkelése.

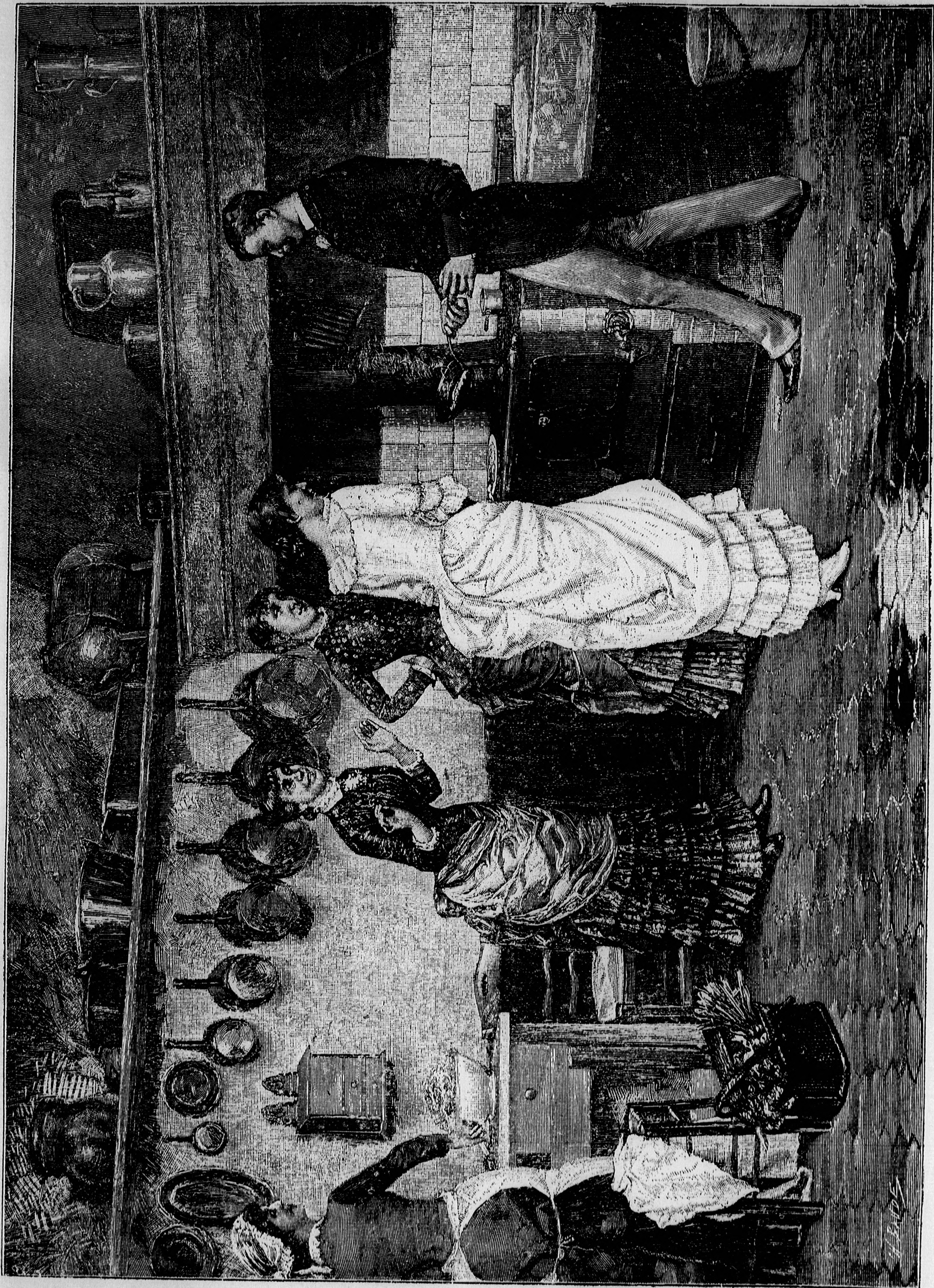
Irta: LAKATOS KÁROLY.

A vizsnepf párzási dala valóban kedvesnek, szelidnek mondható s a nyári éjt megelőző hosszú alkonyatban, midőn a haris egyhangu harsolásán kívül semmi egyéb hang nem hallható, a vadászt és a természetbuvárt kellemesen mulattatja.

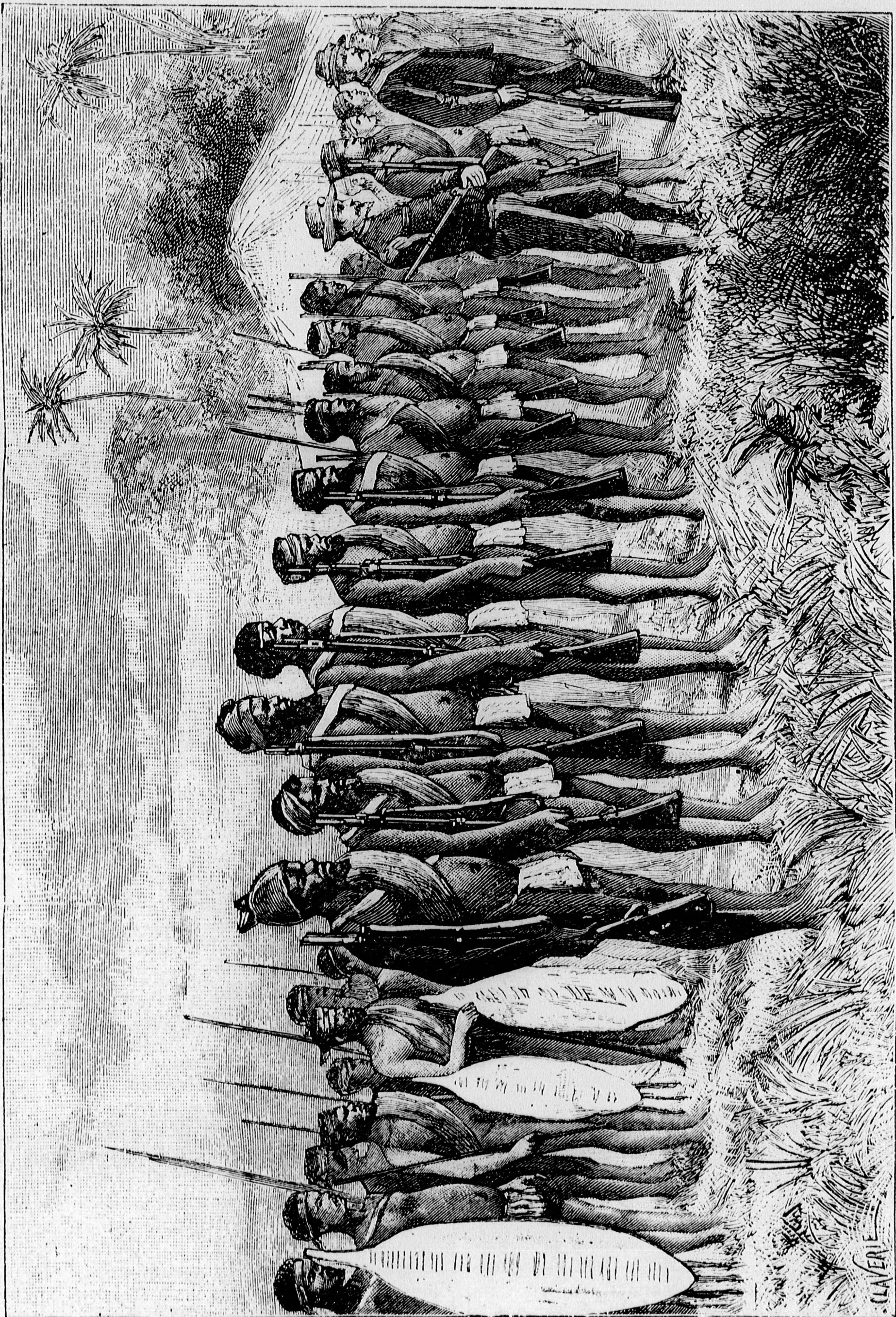
A *küzdő szalonkák* párbajait*) már nem igen lehet párzási játéknak nevezni, a mennyiben — ugylátszik — egészen komoly csatákat vivnak egymással a büszke hímek a párosodás korszakában. E viadatok szemlélése az észlelő előtt igen mulatságos, csak hogy e madarak nagyon óvatosak levén, csakis távcső segítségével figyelhetők meg harczaik.

A küzdő szalonkák szinte mint a vizsnepfek, tartózkodási helyük közelében saját küzdterrel bírnak, hol megszoktak jelenni s kettenként heves, de nem véres párbajt vivnak. Néha kimerülve elröpnének, azonban rövid idő múlva ismét visszatérnek s folytatják tusájukat. Az ily viadatok nézésében a nőstények úgy látszik, nagy

*) E lapok 10. számában «vikakasok» aláírással ellátott kép, a *küzdő szalonkák* párbaját igen hüen tünteti elő.

Udvarias, de ügyetlen.

A madagaszkari királynő testőrsége.

gyönyört találnak, de ha megsokalják, közbelépve a tulhevült vivókat igyekeznek egymástól elválasztani.

A *túzok* is egyike a leghevesebb bajvivóknak; hanem itt már a vetélytársak kissé gorombább modort vesznek fel egymással szemben s hatalmas szárnyütésekkel ugyancsak derekasan elpüfölik egymást. Érdekes egy látványt nyújt, a túzok szépelgése, a mint délczegen — mint valami firtli, és magát negédesen fölfujva, farktollait kanyolyka módjára kerekbe szegve, emelt fővel, negélyezett méltósággal, léptet szive bálványa mellett.

Nem utolsó látványt nyújt a máskülönben jámbor természetű *fürj* szépelgése sem, kivált azok a bohókás mozdulatok, esetlen ugrándozások, melyeket tesz; noha választottját főleg ismeretes pitypalatyolásával, az ő egyetlen nótájával melyet tud, igyekszik meghódítani, mibe gyakran annyira bele jó, hogy szinte elreked belé.

Ha széptevésében tolakodó vetélytárs által megzavartatik, akkor aztán mindjárt kész a szörnyű háboruság, s van ne mulass quantum satis, úgy hogy még egy bátor szivü kakas is elszörnyedne az irtóztató viaskodás láttára.

A jogában megsértett, mint valami középkori viador — rohan ellenére; aztán összeágaskodnak, szemközt ugrálnak s lábaikkal igyekeznek egymást mellbe lökni; aztán megint magasra emelkednek s csőrükkel egymás fejét verik be.

Igen érdekes, sőt nagyszerű látványt nyújt, a *sasoknak* a levegőben vítt viadala: «Főn kanyarog, örvényel a két hatalmas madár és lesi a pillanatot, a melyben egymásra rohanhat. Egyik támadó, másik védő mozdulatokkal kering, kerülgeti egymást, mintha mindegyikök félne a harc vesztes kimenetelétől. Végre egymásra csapnak, mint rohanó szélvész; a szárnyuk csattog, a tolluk pereg, a körmeik mélyen vágódnak egymás testébe, és egygyé gomolyodnak és kalimpálva zuhannak le a magasból a földre: most enged a köröm és a két vetélytárs pár pillanat múlva újra a levegőben van — és újra harcol, míg az egyik győzedelmes nem lesz és a legyőzöttet el nem üzi a menyasszony területéről. Hanem azért meg mindig nem övé a babér! Más vidékről is érkeznek daliák, kik az asszony birhatásaért sikraszállni készek; sokszor tiz, tizenkettő is sorompóba lép egy hölgyért. Csak azé a babér, a ki valamennyit legyőzte.»

A mi a madarak küzdését illeti, erről megjegyezhetjük, hogy minden madár küzd, vért ont; gyilkol ha a szükség úgy kívánja: választottja birhatásáért. Még a legproletárabb madarak is küzdenek, még a verebek is, és ugyancsak istenigazában megbubolják, tépásszák egymást szerelmi hevőkben.

A vízi madarak szinte harcot állnak hölgyükért: kacsá, lud, hattyu sat. egyaránt heves csatára kel vetélytársával a szerelem korszakában, és szárnyaikkal véresre verik egymást, de sőt ezenfelül még fejbubjánál fogva a víz alá buktatni, tehát abba belefojtani igyekeznek vetélytársukat.

E harcavágó különben természetes okát abban leli, hogy — mint már említők is — a családi életet annyira kedvelő madarak között sokkal több a him, mint a nő, ennél fogva számosan közülök kénytelenek agglegények maradni, mihez kevés hajlammal bírnak.

A tánczokkal hódítani igyekező madarak, nagyobb részt a tyukfélék osztályából kerülnek ki, és ezek között bizonyára első hely illeti meg a *nagy kakast* (süketfajd), az ő bizar tánczáért, no meg aztán azon önkívület miatt is, melybe szépelgése közben (dürgés) esik, megfélekedve önmagáról, de sőt életéről is. Alig tűnik el az

utolsó csillag, alig kezd pirulni az égája, madarunkat már is lázas borzadály futja el; megrázkódik mint a sörényes orosz lány, hogy szinte reszket vele minden tolla; aztán emelt fővel, büszkén, kihívóan tekint körül, mintha vetélytársát harczra akarná felhívni; fejtollait s tollszakállát fölberzenti, szárnyait leereszti, szóval kurucz egy pozitúrába vágja magát; azután nyakát elnyujtva, s farkát kerekre szegve, elkezd csőrével — vadászkítélet szerint — *happogni*, mely mind gyorsabb és gyorsabb ütemű lesz, ahoz képest t. i., a minő mérvben növekszik a madár szenvedélye; végre aztán, mint egy kimerülten, egy *csettenő* hanggal a végére jut a funkciónak. Hanem ezután jön még a *czifrája*, az u. n. *köszörülés*; mely úgy jó létre, hogy a madár szárnyait a galyhoz, a melyen áll, surolja, mely művelet folytán olyszerű hang lesz hallható, minő a kaszaköszörülés, miért is azt a vadászok *köszörülés*-nek nevezik. Mikor ezt cselekszi a nagy kakas, akkor már teljesen el van ragadtatva tuláradó érzelmei által; teste remeg, mint a mákony-mámoros-é: szemeit behunyja, nyakát elfacsarja, s a szó befűszerinti értelmében, sem lát, sem hall.

Persze, ily heves szerelmi nyilatkozat viszonzás nélkül nem maradhat; és nem is marad, mert rendszeren négy-öt hölgy is megjelen annak hallattára, a mi talán egy kissé sok is a jóból . . .

A mi nagy kakasunknál sokkal kedvesebb, elragadóbb tánczu udvarló lehet a Himalajában élő *szarvas fűczán* (*Ceriornis satyra*). *Brehm* megfigyelése szerint ez már messziről áhítattal, édes szóval közeledik tyukja felé; megáll előtte, meghajtja magát, mintha melázna; azután nekiiramodik, kecsesen körül tánczolja, többször körül futja, végre ismét megáll előtte és újra meghajtja magát. Üdvözlő bólintgatásai most ismétlődnek és meggyorsulnak; szarvacskái*) növekednek, felmerednek, szakállá megnyulik, ragyog, ég, duzzad a vértől, a mint érzelmeinek hullámai magasabbra és magasabbra csapkodnak. Szárnyát kiterjeszti, farkát kerekre nyitja, fuj, liheg, szuszog és hevesen kotorja szárnyával a földet; szemei becsukódnak, tolla felborzolódik; megáll, megmered, mintha el volna bűvölve; kékszinü szarvacskái egyenesen felemelkednek, mintha rideg türkiszből volnának; szakállának buzavirág színe elsötétül, majd ismét égszin kékben, majd tüzes vérpiros színben tündöklök és annyira megduzzad, hogy az arcát egészen elfedi. Káprázlatos jelenés! Pár pillanat múlva újra elkezd fujni, lábával kaparni, szárnyával kotorni, csattogni; majd felrepül valami ágra, reszket, azután leugrik, vad futásban rohan a tyuk felé és hirtelen megállva, egész olimpusi diszben jelenik meg előtte, mint Jupiter Szemelé előtt. Felborzolt tolla most egyszerre elkezd simulni, merev szarvacskái meglazulnak, lekonyulnak és lassan a tollak mögé rejtőznek, duzzadt szakállá ránczos bőrkaréjja zsugorodik, szóval eltűnik minden disze, vége a leánykérő táncz — első figurájának, hogy nemsokára még nagyobb hévvel, még czifrában ismétlődjek.

A maga nemében még különösebb szépelgési tánczot visznek véghez, egy brazíliai madár, az u. n. *Rupikola crocea* himjei, melyek *Brehm* állítása szerint, valóságos «látványos versenytánczot» rendeznek hölgyeik előtt. A hegyek sziklás vidékein, bokrok környezte magányos helyein gyűlnek össze a nagy versenyre, mint egykor a

*) Nevét onnan kapta, hogy szeme mögött a csupasz bőr kis szarv-alaku, belül üres, rendszeren petyhüdtlen lelógó, ránczos nyulványkát képez. Lecsüngő husos szakállá is van, mint a mi kakasunknak.

daliák az ünnepi tornára. A társaság, melyet himek is, de legnagyobbbész tojók képeznek, a bokrokon helyezkednek el környöskörül, mint valami amfiteátrumban, hogy a közepén, a szikla nyílt terén megjelenő hőst szemlélhessék. A házasulandó madár, narancsszinű diszköntöseben lép ki a porondra, és körültekintve a kritikus, nagyobbbész válogatós hölgyekből álló publikumon, a legsajátszerűbb mozdulatokkal, a legkülönösebb lépésekben járja keresztül-kasul a szintért: félig kiterjesztve szárnyait, hamiskásan mutogatja ruházata ékeit; fejét jobbra, balra hányja, veti; lábával kotorja a kemény sziklát; ugrál sebesebb, majd lassabb tempóban, hevesen vagy andalgón; farktollait kerekre nyitja, szépeleg és ismét sétál, lépdegél, futkos minden irányba a sziklapon, míg végre elfárad, és sajátszerűen felkiáltva, a legközelebbi ágra száll. Alig hagyta ez el a szinkört, már egy másik dalia jön a nyomába, hogy versenyre keljen a bájos aráért, feltüntetve a saját bájait és tánczbeli ügyességét, míg ki nem fárad. Így versenyez azután a harmadik, a negyedik és a többi is. A hölgyek az egész játékot türelemmel nézik végig és a hozzájuk szálló fáradt tánczosokat legfeljebb olesó tetszés-nyilvánításukkal jutalmazták.

Eltekintve két utóbbi madártól, még a mi földrészünkön is van ám egy olyan tánczos fajta, mely szintén a legnagyobb mértékben fölélesztheti bámulatunkat nagyszerű tánczával, miben talán egy madár se versenyezhetne vele, s e madár: a mi *darunk*, a tánczó madarak prima *tánczművésze*. S valóban, e madár méltán megérdemli a «tánczművész» jelzöt, mennyiben remek táncza, mely karaktericze bizonyos szabályhoz kötött figurák és tánczgrások szerkezetéből áll, — a szó igaz értelmében bármely szinpadai tánczhősnek is díszére válnék. És ez való igaz! Soha életemben annál élvezetesebb látványnak nem voltam szemtanuja, mint midőn néhányszor vadásztávcsovem segélyével az arájok előtt lejtő darvak tánczában gyönyörködtem; szinte óhajtottam volna kedvencz Straduváriusomon rárántani nekik egy szilaj kopogóst, hogy arra rakták volna a hosszulábu uraságok a magyar darust! *)

Hanem e szürke karnagyon kívül, van még nekünk egy szerény műkedvelőnk is, a mely — igaz —, hogy csak amolyan másodrendű tehetség a tánczművészet terén; csak szerény menuettista; de mindamellett igen kedves jelenség ám, s a maga iczi-picziségben, mondhatom, kedves, csókolni való aranyos kis jószág. Ez pedig nem más, mint patakjaink ékessége, a *fehér billegény* (*Motacilla alba*). Gyönyörűség nézni ezt a kis jószágot, mily megnyerő, mily választékos mozdulatokkal jár-kell kisasszonykája előtt, hogy követi minden rövidke felröppenésében, és mily bensőséggel csevegi el neki szerelmi dalát. Majd megáll előtte s meghajtja fejét, bókol, mint valami sima udvaronc; kiterjeszti szárnyait és hosszú kormánytollait, remeg felindulásában és úgy eltipeg-topog körülötte, hogy maga az ember is beleszeret e kedves

madárkába, és szívesen adna neki kis okos fejecskéjére egy puszit.

Igy folynak a mátkanézés derült napjai a madaraknál és a körülrajongott, ünnepelelt madárhölgyek, függetlenül, szabad elhatározással, saját legjobb belátásuk szerint választják meg a vőlegényt, a sok udvarló gavallér közül mindig a legtökéletesebbnek, az ő ítéletök szerint a legszebbnek, a legerőteljesebbnek adva az előnyt, Persze, a mellözött udvarlókban feltámad az irigység, fel a szerelemföltés démona és a leggyávább is bátorra, mérészsze válik; kész a küzdelemre utolsó csepp véreig a szerelem pálmáját kivívott vetélytárssal. Így keletkeznek aztán azok az elkeseredett párbajok, melyek a délczeg madár-gavalléroknak annyi vérebe, sőt gyakran életébe is kerülnek.

Ha egyszer a harez ki van viva, a frigy megkötve, alig lehet hüebb, gyöngédebb házaséletet képzelni, mint a minő a legtöbb madaré. A párok házaséletében a legszebb egyetértés és egyakarát uralkodik. A mit az egyik cselekszik, azt jóváhagyja a másik, egyszóval mindent egymás kedvére tudnak tenni.

Házassági szövetség az állatvilágban csakis a madarak között létezik és azt «holtomiglan, holtodiglan», egész életük folyamára kötik, csak a halál választja el őket egymástól. Szóval a madár házasélete mintája a házaséletnek! «És ez egy okkal több, hogy a madarakat kitüntessük. Minél magasabban áll egy nemzet, annál nagyobb tiszteletben tartja a házasságot; ellenkezőleg az, melynél a házasságtörés közönségessé vált, nem érte el a miveltség magas fokát, vagy sülyedésnek indult. Ha ez az emberi társadalomban is kétségbevonhatlan igazság, igaznak kell lenni annak is, hogy azon állatok, melyek házasságban élnek, magasan állanak a többi felett (Brehm L.)»

Általában szólva, el lehet mondani bizvást, hogy nincs teremtmény, mely a *hűségben* a madarakat csak meg is közelitené; és főleg a *férfi hűség* az, melynek igazi, sőt valóban magasztos példáit találni. Sok madárról tudjuk ugyanis, hogy párjának elvesztését tul nem éli, hogy meghal utána bubánatában.

Az «asszony» a madárvilágban is «ingatag»; álnok és csalfa lény; megbánja holnap, mit ma ígér. A szebb arc és mézes szó, sokat képes az erény ösvényéről léteríteni.

Hja, hiába, csak hamis az asszonyfélének a zuzája, még ha madár is! mindig a szebbet, jobbat keresi! Egyébiránt a csapodárság ősidóktól fogva asszonyi tulajdonságnak levén elismerve, épen nem lehet azon csodálkozni, hogy a madárhölgyeknek is gyenge oldalukat képezi. De a madárférjek rettenetes féltékenységgel őrzik is ám a menyecske minden viselkedése mozzanatát, és ha véletlenségből hiba esik a kréta körül, hát nem késnek az akciózt reakcióval megtorolni és jaj a «gaz esábitó»-nak, de még a csapodár menyecskének is ám, férjem uram által amugy miskásosan megkontyoltatván....

Vadászati hírek.

Rezső trónörököst Vilmos császár a jövő őszre meghitta a nagy vadászatokra, melyeket kedvéért keleti Poroszországban fog tartani,

Svájcban a szövetségi tanács elhatározta, hogy az őzvadászatot az állományt veszélyeztető pusztítások miatt 1885. évi december 31-ig eltiltja.

Csehországban a vadászati viszonyoknak sajnos rosszabbulását észlelhetni. Nem csupán a foglyok, hanem a nyulak is kezdenek

*) Tapasztalásom szerint a darvak nem csak a párosodás korszakában, hanem csupa jókedvűkből; tánczszenvédélyből is lejtnek. Ha kedvük szottyan a tánczra valamely alkalmas helyen kört képeznek, s a kör közepén lejt egyik daru a másik után. Ha egy daru tánczol, a többi — hogy ugymondjam — *zenél* neki, az az folytonosan és *szigoru üteng szerint* egymásra kiáltozza: «kruk kruk»; mire a tánczó egyén szinte szigoru pontossággal (annélkül hogy egyszer is kijönne a tempóból) járja mesterséges és művészi tánczát. Ha a tánczban kifárad, be áll a sorban *zenészenek* és szorgalmasan kurrog az őt követő darunak. És ez így folyik sokszor órákig; míg egyszercsak egy vén daru, a *falkár* hangos kurjantására mindannyi felszál és távoznak.

a vadásztörvény megszegése, a gyakori vadászatok miatt pusztulni.

Alsó-Ausztriában a rossz időjárás miatt a foglyok és fáczánok, melyek épen tojásaikon ültek, nagyrészt elpusztultak.

Vegyes sporthirek.

A Balaton egylet sport-szakosztálya által B.-Füreden 1883. évi július hó 19. és 20-ik napjain rendezendő vitorla-, evező-, uszó- és galamlövészeti nemzetközi amateur-verseny programja. **Versenybizottság.** Balogh Kálmán, Esterházy Mihály gróf, dr. Fenyvessy Ferencz, Gaál Ödön, Mihálovics Tivadar, Nádasdy Ferencz gróf, Salamon Ádám, Szalay Imre, Szarvassy Sándor, Thaisz Elek, Vécsey József báró, Young Richard és a versenyző evező-egyletek egy-egy küldöttje. I. **Vitorla-verseny.** 1. *5 tonnán felüli yachtok* Pálya 10 kilométer háromszögben. Tét: 5 arany. Győztesnek emlékérem 50 frt, értékben. 2. *5 tonnán aluli yachtok.* Pálya 10 kilométer háromszögben. Tét: 3 arany, Díj; emlékérem 50 frt. értékben. 3. *Yachtok 6 méter hosszúságig.* Pálya 5 kilométer háromszögben. Tét: 1 arany. Díj; emlékérem 50 frt. értékben. Minden számnál két indulás, vagy nincs verseny. II. **Evező-verseny.** 1. *Sandolin-verseny.* Nyitva áll mindenkinek és bármely méretű és építési idomú kettős lapátu evezővel szabadon hajtott hajó számára. Tiszteletdíj: 30 frt. értékben. A győző ezenkívül arany emlékérmét nyer. A második — ha legalább 5-en indulnak — ezüst, a harmadik — ha legalább 8-an indulnak — bronz emlékérmét kap. Pálya 500 méter fordulás nélkül. 2. *Négyvezős belső villás, külsőre épített palánkos hajók versenye kormányossal.* Legkisebb szélesség 90 cm. Fedett hajók megengedve. Csak magyarhoni egyletek számára. Pálya 2500 méter fordulás nélkül. Tét: 2 arany. Tiszteletdíj 80 frt. értékben. A győzők 5 emlékérmét kapnak. 3. *Négyvezős külső villás, legjobb hajók versenye kormányos nélkül.* Vándordíj 250 frt. értékben. Védi: a nemzeti hajóegylet 4 tagja. A díj csak 3 egymásutáni évben való megnyerés után megy át a győzők tulajdonába. Tét: 2 arany. A győzők 4 emlékérmét nyernek. Pálya 2500 méterfordulás nélkül. 4. *Yachtok gigversenye ezek legénysége számára.* Párevező kormányos nélkül A versenyben csak a Balatonon levő yachtok gigjei ésezek legénysége vehet részt. Díj az elsőnek — ha legalább ketten indulnak — 20 frt. a másodiknak — ha legalább hárman indulnak — 10 frt., a harmadiknak — ha legalább 5-en indulnak — 5 frt. Pálya 500 méter. 5. *Balaton halászhalk, molnár, révész és kertészek versenye 2 alosztályban. a) 10 evezős hajók versenye kormányossal.* Pálya 800 méter. Első díj 30 frt. — ha legalább ketten indulnak; — 2-dik díj 20 frt., — ha legalább 3-an indulnak; — harmadik díj 10 frt. — ha legalább 5-en indulnak. b) *egyvezős hajók versenye kormányossal.* Pálya 500 méter. Első díj 15 frt. — ha legalább 2-en indulnak; — 2-ik díj 10 frt., — ha legalább 3-an indulnak; 3-ik díj 5 frt. — ha legalább 5-en indulnak. Az 1., 4. és 5. számra tét nincs s nevezések a verseny első napján, a versenyt előzőleg 1 órával a titkárságnál fogadtatnak el. III. **Uszó-verseny.** 1. *Sík-verseny.* Táv. 2000 méter. A győző diszes arany emlékérmét nyer. A 2-ik — ha legalább 5-en indulnak — arany-érmét, a 3-ik — ha legalább 8-an indulnak — ezüst-érmét kap. Két indulás vagy nincs verseny. Tét: 1 frt. 2. *Akadály-verseny.* Táv $\frac{1}{2}$ kilométer 3 akadálylyal. — A győző diszes arany-emlékérmét kap. A második — ha legalább 5-en indulnak — ezüst-érmét, a harmadik — ha legalább 8-an indulnak — bronz-érmét nyer. Két indulás, vagy nincs verseny. Tét: 1 frt. IV. **Galamlövő-verseny.** A vitorla- és amateur-, evező- és uszó-verseny nevezések f. évi július hó 5. napjának éjjeli 12 órájáig Mihálovics Tivadar, sport-szakosztályi titkár urhoz küldendők Győrbe, zárt levélben, a tét kíséretében, kívül e felirattal: «Nevezés a b.-füredi versenyre». A fennebi határidőn túl érkező nevezések érvénytelenek. A vitorla-verseny nevezésnek magában kell foglalni a hajó-nevét, minőségét, tonna-tartalmát, illetve hosszát, kikötőjét, a tulajdonos nevét és a versenyzászló leírását, illetve festményét; az evező-verseny nevezésnek a hajó nevét, tulajdonosát, zászlója leírását, illetve festményét, a legénység, illetve pótlegeység nevét és az egylet nevét, melyhez tartoznak, úgy az egyenruha szabatos leírását. Az uszó verseny nevezésnek magában kell foglalni a versenyző nevét, a használandó sapka színét és az akadály-versenynél a használandó nadrág színét is. A vitorla-verseny az első napon tartatik meg. A verseny 19-én délután 2 órakor kezdődik. Folytatásai a helyszínén kihirdettetnek. A versenyek egymásutánjának a viszonyok szerinti meghatározását a bizottság fenntartja magának. Plaque ára 5 frt., női uszodai hely ára 1 frt., férfi uszodai hely ára 50 kr., esplanade-i álló-hely ára 20 kr. A megváltott jegy az evező-, vitorla- és uszóverseny megtekintésére jogosít.

Halászhírek.

A Rezső trónörökös védnöksége alatt álló osztrák halászhíri egyesület f. hó 20-án ülést tartott. Az évi jelentés konstata, hogy az egylet teljesen virágzik, a mennyiben most már 250 tagja van (Ausztria-Magyarország különböző tartományából) és anyagilag is emelkedik. A belső vizeken folytatandó halászhíri előmozdítását illetőleg ősszel nemzetközi halászhíri-gyűlés tartatik, melynek védnökségét a trónörökös már elfogadta. Az egylet javára adakoztak többek között ő felsége a király 100 frtot, az állam 300 frtot stb.

A horgászokra nézve a legnagyobb fontossággal bír, hogy a családok minél jobban szembe ötljék, maga a fogó-gépezet azonban lehetőleg el legyen rejtve. Minthogy a hálnak igen éles a szeme és minél vénebb s tapasztaltabb annál félénkebb és óvatosabb, természetes dolog, hogy holmi kezdetleges, könnyen észrevehető horoggal nem igen lehet nagy halakat fogdosni: A fősúlyt tehát arra fektetik, hogy a horog-zsinór a családok közelében minél finomabban legyen szöve. Egyetlenegy szövet sem közelíti meg finomság és tartósság tekintetében az u. n. *Gut*, mely valószínűleg új aerát alkot a horgászhíri terén. Az angolok, kik nagyban üzik ezt a szép sportot már régóta belátták ezt és nagyban alkalmazzák is. A *gut*, *poil*, *cava di seta*, ugyanabból az anyagból áll, mint a selyem és oly módon készítették, hogy a massa, melyből a selyembogár 1000 rőf hosszúságú finom fonalat szövi 1—2 láb hosszú, vastag fonallá nyújtatik ki. Igen szép az ugynevezett láthatlan *gut*, mely kiválasztott szép fonalakból áll a víz színének megfelelőleg szürkére, barnára, kékre vagy zöldre van festve.

A kínaiak és japániak igen furcsa módját ismerik a halászhíri. Igen komikus manővereket rendeznek holdvilágos éjszakákon, hogy a halakat a szó szoros értelmében hálóba kerítsék. Hosszu, keskeny, papucsalku csolnakok, melyeket a «papucs-csolnakoknak» neveznek, s a melyek mintegy 25 láb hosszúak és 18 hüvelyk szélesek, olyformán vannak összeállítva, hogy szélük egy magasságon áll a vízzel. Az egyik oldalán keskeny, fehérre festett fakéret van alkalmazva, mely benyul a vízbe és a rásugárzó holdfényben úgy csillog, hogy a halak viznek tartják. Játszva ugranak át rajta, természetesen egyenesen a csolnakba, melynek tulsó oldalán egy függőlegesen alkalmazott háló minden szökési kísérletnél visszadobja őket a csolnakba.

KÖZGAZDASÁG.

Van-e sok gyümölcs?

Az 1020 frtból vonjunk le a gondozásra, értékesítésre évenként 220 frtot, mégis marad 3 holdról 800 frt tiszta jövedelem. És hozzá ezt 20 évig — a terméketlen éveket leszámítva = 16000 frt. Nincs-e ezzel az a 3 hold föld egész le Vulkánus bátyánk kohójáig kifizetve? Nem élő pénztőke volna-e ez a földmivesnek, embertársaink megnyomorítása nélkül? Nem kincses tárháza lenne-e egy 22, vagy kevesebb hold földdel bíró gazdának? Mig most a terhek a kulturával nyakunkra nőttek, és csak nyögni tudunk. A gyümölcsészet emelésével, játszva, gyönyörrel kiemelnök magunkat a sárból, melybe a kor viszonyai urat, szegényt belésodortak. Ha önbecsérzetünket meg nem sérteném, azt mondanám, hogy népünk vagy éretlen, vagy értetlen, vagy a restség Laciája ül a nyakán. Nem veszi-e már magát észre az a derék magyar nép, mely Európát szabad eszmékkal ajándékozta meg s annyi vihar után sem fogyott el sem be nem olvadt, mint annyi fajrokona, hanem él, jelt ad magáról, és mindenhol a föld kerekén becsülik, a hol csak egy megjelenik.

Valóban nem csak engem, de mindenkit meglepeltetett, a Gy. és K. Füzetek 69—70. lapjain, a *János* birtokáról mondott gyümölcs jövedelem, kivált ha megérthetnök mekkora a birtoka, mert *62 kilométerből* ez ki nem kerül. Ha talán 62 □ kilométer, akkor ez uradalomnak is megjárja, nem parasztbirtoknak, mert akkor annyi mint 6200 hektár vagy 10,850 hold. Megyánszki úr talán 62 hektárt irt, és sajtóhibából esuszott be az értelemzavaró

62 kilométer. Ha 62 hektár, akkor is szép egy darab paraszt birtok, mert épen 108 ezerhatszáz öles holdat teszen és 8 □ ölet.*

Van Jánosnak most 5480 gyümölcsfája. Ebből holdjára esik 50 fa, mely épen elég arra, hogy a sorok között szántani és más gazdasági növényt lehessen termelni. Ha eddig fái 5000 frtot hoztak, ez ott elég, sőt sok. Akkor egyre-másra minden fája hozott 140 frtot. És ha ő mégis azt mondja, hogy különben meg nem élhetnének, akkor nálunk igazán kifizetné magát a gyümölcsfa, mert itt 2—3—4 sőt a ponyik alma 10-szer annyit is jövedelmez.

Ebből láthatni az erdélyi és csehországi gyümölcs-hozam és üzem nagy különbségét. 4 fokkal lakunk álabb délnek. Az 50 keleti hosszúság Prágánál vonul el. Három és félfok a különbség. Ez sokkal kedvezőbb a gyümölcstermelésre, mint az 50-ik keleti hosszúságon felöl való éghajlat.

Rettenetesen panaszkodunk az adó nagysága felöl, de ha számítani tudnánk és a mint mondám Laci nem ülne nyakunkon, bizony csak a gyümölcstermelés és annak czélszerűen eszközölt értékesítése urrá tenne minket, ha csak minden nemes tulajdonok nélkül az lenne is ur, a kinek sok pénze van.

Midőn a cseh földész azt mondja: földünk sovány, gyümölcstermelés nélkül meg nem élhetnének — a mint az említett füzet 70-ik lapján alól írva van — hát mi mit mondjunk, hol a törökbuza a hegyoldalakon is szépen megterem? Ha ők anélkül meg nem élhetnek, minket igazán lábra tenne. Mondom, Erdélyt és Magyarországot hegyes vidékét az isten jó kedvében, gyümölcstermeléshez teremtette, csak nyitnók ki már szemünket.

De természetes, az álmos gyermeket ha fel nem keltik 8 óráig is elalszik. Itt vannak a Gyüm. Füzetek, de a 15 millió lélekből, kik bizony mind kedvelik az édes zamatos gyümölcsöt, kevés ember olvassa, s tehát aránylag kevés ember érdeklődik a magas és a lehető legnagyobb elterjedésben üzendő gyümölcstermelés iránt. A legtöbb csak ott van, hogy, megelégszik, ha pár száz darabot eltehet télire csemegének. Még gazdag uraink sem ismerik a gyümölcstermelés fontosságát. Ha különben volna, szigoruan utána néznének ez iparágak és tagosított birtokaikat körül ültetnének gyümölcstermő fával, vagy egy-egy ötven, száz holdas táblát csak arra használnának, hogy a kisebbeknek is példát adnának. Mert csak a példa hat, más semmi.

És ez nem megrovás, vagy tréfabeszéd. Itt van például mellettünk néhány nagybirtokos. Az országot tagosított birtokaikat ketté vágja, mellettök a vaspálya, mely akkorra rakás gyümölcsöt is elhordana, mint a *Bekecs* vagy a *Mátra*. Mind a gabonatermelésnek feküdtek, s egyiknek szavaiból mondom: *csak ötödében enyém a birtok és mennyi kellemetlenséggel?* De ha például körülültetné tagját mindenüvé oda illő gyümölcs fával, elférne 6000 gyümölcsfa, jövőben csaknem ingyen 12000 frt kerülne be csak abból. Évenként az 1500 holdon fedezne minden kiadott s a birtok ingyen jövedelmezne 20000 frtot. S hát a többi?

Most jövök rá, a mit czikkem homlokára irtam. Ha kicsi-, nagybirtokos aránylagosan így cselekednék, még sem lenne sok gyümölcs. Mert míg most csemegének fogyasztjuk, akkor életszükség lenne. Hasztalan ellenvetés hát az a beszéd hogy ha minden földtulajdonos tehetsége szerint termelné, nem volna hová tenni a sok gyümölcsöt.

Ez csak indolenciánknak, restségünknek számítani, nem tudásunknak szegénységi bizonyítványa. Tudva van, hogy sem a hideg tájakon, sem forró égöv alatt nem terem oly izletes, zamatos gyümölcs mint *nálunk*. Pedig az emberek mindenütt kedvelik a finom gyümölcsöt. Csak oda kell hát szállíttatni és értékesíteni, mint Cseh-, Németország és Amerika. Akkor nem kaparitaná el előlünk, a mienknél silányabb termőképességgel bíró ország a milliókat; mert az nekünk is jól fogna.

Hát a család fogyasztása? Most óvatosan fogyaszt el néhány száz vékát a család: a többi kevés piacra vándorol. Pedig minden háznál elkelné évenként néhány száz véka, ha a maga bőségében teremne. Most az északi népek és a nagyvárosiak kostolóban is alig kapnak nagy drágán, s a nyereséget nagy bőven azok kapják a kik oda szállítják, nem a termelő.*

Karoljuk fel hát Pomona istenasszony adományát. Elöl menjenek a nagyok és kövessék a kicsik s meglátjuk, hogy a gyümölcskereskedés, mely hova-tovább nagyobb mérvet fog ölteni, Erdély és Magyarország felé tér, hol minden gyümölcs zamatosabb, szebb mint akár Cseh-, akár Németországon.

Valaki azt mondja, hogy ezek mind légből előrántott állítások. Igaz. Hát mi nem a légből jöttünk, s nem oda szállunk vissza? És utódaink, kik ezután jönnek, nem ott vannak-e még? Finom légalakban nem itt kerül-e a földet orrunk előtt? De merjük azért mondani, hogy nem jönnek elő? A társadalom mind-azon vivmányai, melyek ma az emberiség magas kulturáját jelzik, 80 év előtt velünk együtt nem a levegőben voltak-e?

Megállani senkinek sem szabad. Az emberiség egyénei úgy szerepelnek a kulturai haladásban, mint egy óriási folyamnak vízceppjei: a nagy organikus kerülőben nyomják egymást előre szünet nélkül. A nagy akadályt, mit nem sodorhatnak magukkal szépen kikerülik, de mégis haladnak a cél felé, míg a nagy tengerben vegyülnek el.

Az életbiztosításról.

A milyen hősök vagyunk a csaláiban, a mennyi meg gondolatlansággal viszzük az ugynevezett lovagias ügyekben életünket a küzdterre, olyan kevéssé szeretünk gondolni halálunkra. Az a magyar ember a kinek még van valamije, irtózik a végrendelet készítésétől, a kinek pedig nincsen úgy is ellehet nélküle.

«A hogy lesz úgy lesz.» «A ki utánam jó tegye be az ajtót» ez keleti fajunknak élete szavakban lerajzolva.

A sok takarékpénztár, betegsegélyző szövetkezet, munkás hitelegylet nem számít annyi tagot mint kellene.

Miért? Csak azért mert a magyar a bizonytalanságban szeret álmodozni, a biztonság jellegéből vetközteti ki.

Külföldön — mit viseletünkben szokásainkban folytonosan majmolunk — nincsen olyan kevés kereset, melyből valaki magának felesleget ne tudna teremteni.

Akarunk versenyezni a külfölddel csak a takarékoságban nem versenyezőnk.

Sőt vannak takarékoságot tanító jövő jóllétet, utódaink jóvoltát biztosító intézetek, melyeket a legmaróbb gúnynyal illetünk.

Ezek közé tartozik az *életbiztosítás* is. Az utóbbi

* Biz az csak 62 hold.

* De a fő az: hogy ha nem százmérőnként, hanem ezermázsánként termelnők a gyümölcsöt, akkor a piacra sem magunknak kellene azt vinnünk, hanem helybe jönne a vevő. Szerk.

időben ez az üzletág, mely különben humanistikus intézmény is, nagyot emelkedett. Több bátor ember szakított minden előítélettel és a házitűzhelynél keres fel mindenkiket, hogy figyelmeztetse tegye jövőjére, és ilyen alkalmakkor a legélénkebb ékesszólással történik hivatkozás az apai, hitvestársi vagy gyermeki szeretetre.

Mondhatni lelkesültséggel adja elő a humanizmus vándor-küldötte, azt a bizonytalan helyzetet, melybe a család egy hirtelen halálozás által jöhet.

A legtöbb helyen kinevetik és hivatkoznak arra, hogy ha ennyit a takarékpénztárba betesznek fognak kapni ugyanannyi pénzt, mint a miről az életbiztosítási báreza kiállítatik. Ez hát felfogás dolga és veszett fejszének nyele kerítése volna az is, ha valaki takarékpénztárba rakja megtakarítását, de nem rakja ám.

Bekövetkezik a halál és a család sokszor néhány száz vagy ezer fortnyi tőkével megalapíthatná életbiztonságát, a takarékpénztári könyvnek hirtelen hamva nincsen: *jön a nyomor*. Iskoláját végzi a gyermek, férjhez menőben a leány; be kellene nyulni a ládafiába, de ebben nincsen semmi, különösen nincsen a mivel az életbiztosítás elől szoktak kitérni a takarékpénztári betétről szóló könyv. Adósságot kell csinálni.

Az örökös felbontja a végrendeletet, átolvassa minden tételét és megtalálja a jótékony alapítványokat. Kézpénz nincsen, a legelső műtete tehát a *váltó-gazdaság*.

Ez a kép egyik oldala, következik a másik, a melyik enyhébb. Az élet természetes határát elérve meghal a családfő. Évenként ha nem is könnyen, de némely felesleges fényüzésről — mit nálunk a legkisebb javadalmu hivatalnok is tesz — lemondva, befizette évenként a kis életbiztosítási díjat és családja még mielőtt a nélkülözékes bekövetkeznének megkapja a díjat.

A fizetés nem volt sok, *nyereményben való osztalékkal* biztosította magát, a mit arra vett igénybe, hogy évi díjfizetése legyen kisebb....

Egy másik családnál teljes korát éri el a fiu, türt, szenvedett, apja biztosított számára egy kis tőkét, hogy 24 éves korára megkapja, az első díj befizetés után meghalt az apa — s az árva fiu akkor kapja kezébe, a pénzt mikor üzletét vagy irodáját meg akarja nyitni. Lehetne erről iverket összeírni, de hát az felesleges.

Az én célom nem volt más, mint egy kis figyelmeztetés s örülni fogok, ha némelyek megértették és egyuttal mozdulnak is.

Erdélyi Gyula.

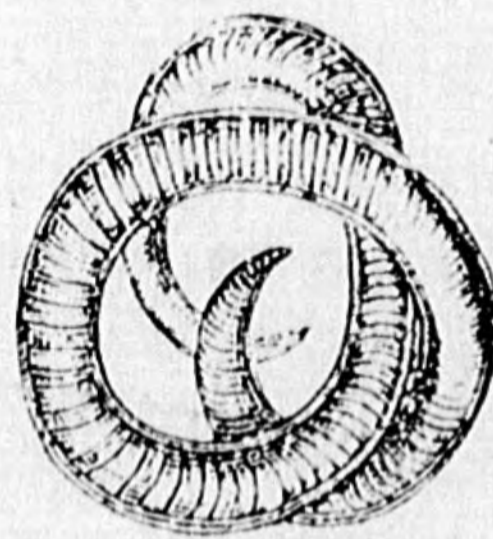
Gazdasági közlemények.

Vetések állása. Hivatalos jelentések szerint a rozsda az egész országban terjed s nagyjából a buza kalászát is ellepte, a rendkívüli zord időjárás — különösen az ország hegyesebb vidékein a növényzetre káros befolyással volt, a gyakori záporosók pedig különösen az Alföld északi és déli részeiben a buzákat sok helyen megdöntötték; általában el lehet mondani, hogy a jó buzavetésbe vetett remény alig fog valósulni. A rozs általában véve ritkán áll, helyenkint kalásza üresek, vagy hibásak, a mi nagyrészt a múlt heti hideg és szeles idők tudható be. A tavaszi vetések a bekövetkezett esők folytán általánosan javultak, bár sok helyen az eső az árpára már későn jött, — az utóbbi időjárás következtében a zab helyenkint megsárgult s rövid maradt. — A bányai repce már le van kaszálva, hüvelyei többnyire hibásak, minélfogva az csak nagyon is közepes termést adott; a káposzta-repce aratása folyamatban van s kedvezőbb eredményt ígér. A kapásnövények a korábbi károkat már kiheverni kezdték, de az utóbbi hidegek újra hátráltatták fejlődésüket. A később kaszált takarmányban az utóbbi gyakori esők nagyobb károkat okoztak. — Gyümölcs általában véve kevés lesz. — A szőlők eddigelé jó szüretet ígérnek, ha csak a virágzásban a beállott hűvös esők nagyobb kárt nem okoztak. Helyenkint a tortrix pilleriana pusztít a szőlőben. Somogy és Fehérmegyében helyenkint a czezdionia és

a székkukaczkárokat okoznak, Vas, Győr és Hevesmegyékben a csávázatlan maggal bevetett buzaföldekben az üszög mutatkozik. Eger által okozott károkról Somogyból tesznek jelentést.

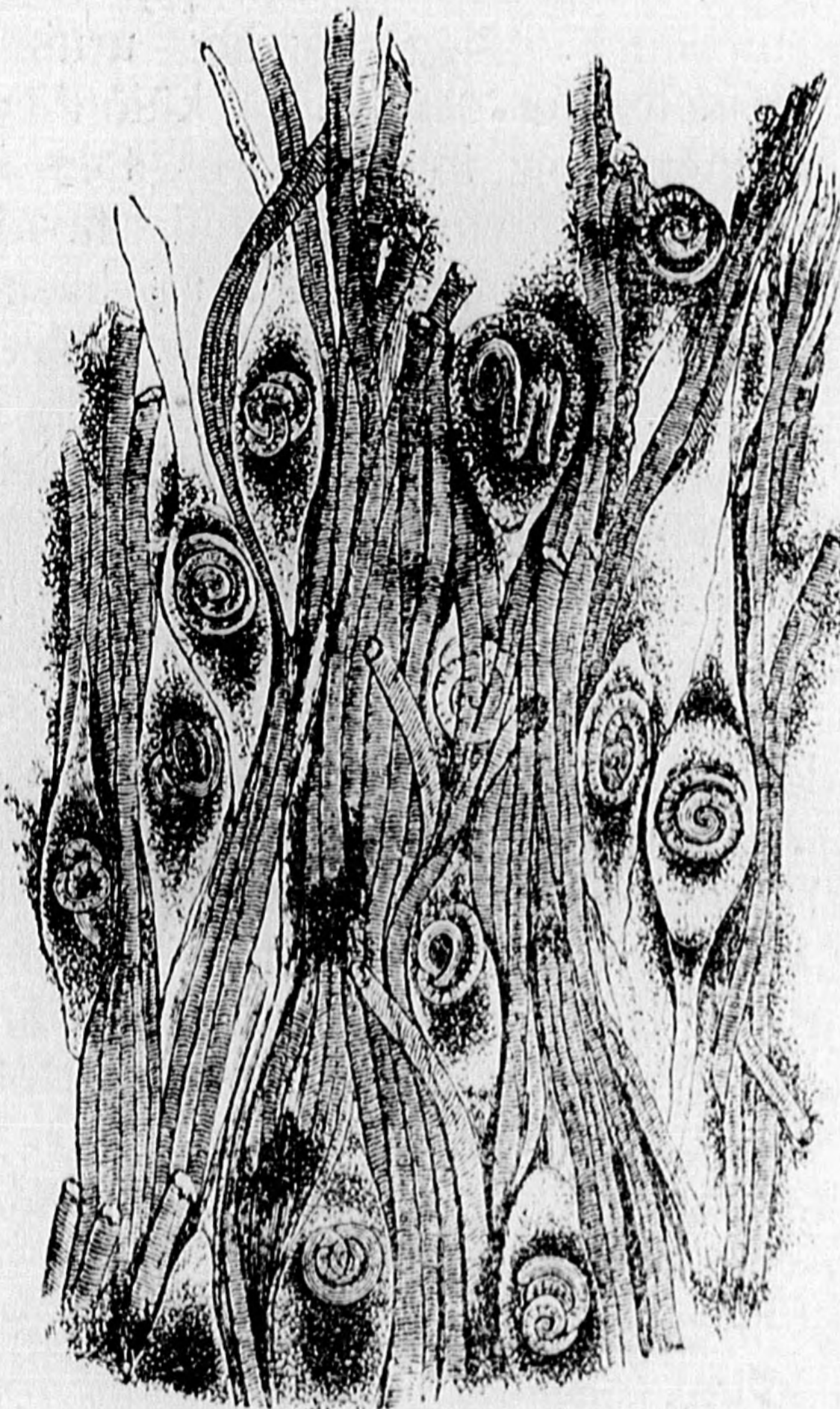
A gabnaüzlet a múlt héten leginkább szilárd irányt követelt; a forgalom mérsékelt volt ugyan, minek oka, minthogy a vételkedv általában kedvező maradt, csak az volt, hogy a kínálat a keresletnek nem felelt meg egészen. — Az árak majdnem minden gabnanemnél javultak. Buza a mostani időszaknak megfelelően nagyobb mennyiségben hozatott, de a kínálat mégis mérsékelt maradt, míg ellenben a malmok állandóan élénk vételkedvet tanúsítottak, minek következtében az irány nagyon megszilárdult s a forgalom is nagyobb kiterjedést nyert, úgy, hogy mintegy 120 ezer mmáza kelt el, mi mellett az árak 20—25 krral estek mmázsánként. Az üzlet határozott szilárd irányban zárult. Rozs az egész országban már igen kevés van, minek következtében ide is igen keveset hoztak, úgy hogy a kínálat igen gyöngé maradt. Árpa szintén kevés érkezett, mivel a készletek már mindenütt meglehetősen elfogytak. Gyenge kínálat, csökkent vételkedv és állandóan szilárd irány mellett mintegy 5000 métermáza adatott el, teljesen változatlan áron. Tengeri a csekély hozatal miatt a kínálat gyengébb volt, mint a vételkedv, mely dacára annak, hogy a fogyasztás meglehetősen nagy készletekkel rendelkezik, állandóan kedvező volt, úgy hogy mintegy 20,000 métermáza adatott el, mi mellett az árak 5 krajczárral javultak mmázsánként. Zabban gyöngé kínálat volt, mely azonban a keresletnek mégis megfelelt. Az irány szilárd maradt s mintegy 4000 métermáza adatott el teljesen változatlan áron. Repce a hét elején valamivel kedvezőbb irányt követett, de azután ismét gyengébben zárult az üzlet. Határidő üzletben a lefolyt héten meglehetősen élénk volt a forgalom és a kedvezőbb időjárási viszonyok következtében az irány kiválólag lanya volt és a végeredmény is szigorúan negatív.

A trichin.

A trichin erősen nagyítva.

A járványok szülői közé tartozik a trichin, ez élősd rovar, mely jobbára a nyers vagy félig nyers husban képződik; az orvostudomány még nem fedezett fel módot kiirtására, ott hol képződött, ép ezért nincs más mód kikerülésére, mint félig nyers vagy nyers húst nem enni. A trichint szabad szemmel nem vehetni észre, mert alig egy milliméternyi hosszú és rendszeren úgy tekerődzik össze, mint képünk ábrázolja. Ép ezért csupán mikroszkóppal fedezhetni fel.

A trichin 40-szeresen nagyítva.

és a legiszonyúbb betegségeket okozza. Az amerikai sertéshus gyakran tartalmaz trichint, ép azért óvakodni kell tőle.

A trichin felfedezésére legjobb mód a husféléről vékony részeket szelni és ezeket egy gram methylzöld és 30 gramm vizkerékben tíz percig áztatni. Az ily áztatott hus két üveglemez közé téve kék vonalak alakjában mutatja a trichinát, mely mikroszkóppal világosan megfigyelhető. A trichin főleg a disznóhúsban képződik és főleg az izomhúsban. Egy ily 40-szeresen nagyított izomhús szövetet ábrázol 2-ik ábránk. A trichin a gyomorba érve nőni kezd a him másfél, a nő négy milliméternyire

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

Ő feisége Bécsben a 2-ik dzsidás ezred felett szemlét tartott a trónörökös és a tábornoki kar kíséretében.

Klotild főhercegnő kis leányával és Mária hercegnővel félévi időzés után elhagyta Fiumét.

Albrecht főherczeg Gleichenbergből visszaérkezett Bécsbe.

A magyar konzervatív államférfiak egyik legkiválóbbika, gróf *Szécsen* Antal udvari főmarsallá neveztetett ki. Kinevezése mint mondják, részben a magyar irányadó körök óhajára történt, kívánatos lévén, hogy magyar főúr is viselje ez előkelő tisztséget; döntő körülmény volt azonban az is, hogy az udvari főmarsalli méltóság viselőjének jogi képzettségü férfinak kell lennie. Gróf *Szécsen* Antal, kinek irodalmi tanulmányai a magyar irodalomban is előkelő állást biztosítanak, korán kezdett szerepelni a politikai téren is. 1819-ben született és az 1843—44-ki országgyűlésen már tagja volt a konzervatív pártnak, melynek működésében tevékeny részt vett. Az ő konzervatív emlékiratát aláírta, de a szabadságharc alatt külföldön utazott. Az 50-es évek elején mint publicista lépett föl, később a «megerősödött birodalmi tanácsban» feltűnt nagy képzettsége, ritka szónoki képessége által és egy publicista a «magyarok parlamenti kardja»-nak nevezte el.

H A D S E R E G.

A trieszti hajóhad gyakorlatnak 25-én az idő kedvezett. A hajóhad nyolczadfél órakor kezdte meg kivonulását horgonyozó helyéről, a Muggia-öbölből. A Trieszt admirál-gőzös vezette a hajórajt; nyomában volt, mint valami szárnysegéd, a Kerka ágyusajka, melynek Károly István főherczeg a parancsnoka; a pánchezos kolosszusok teljes gőzzel siklottak el a kikötő mellett. A formáció mindig két soros volt; a hajókat torpedo-sajkák követték, melyeknek ma nem jutott szerepük. Muggiától negyven tengeri mértföldnyire fölállították csatavonalban a hajórajt. A hadosztályok közt körülbelül tizenkét tengeri mértföld volt a távolság, középett volt Trieszt és Kerka; az első hadosztály Duinoval, a második Piranoval állott szemben, de később visszatért Punto Sutilére, utóbb Punto Grossora, a Muggia-öböl legszűlső csucsára. A fedélzeten levő ütegek néhány lövésével, melyek a torpedo-sajkák ellen irányultak, megkezdődött az ütközet, mire a hajók teljes gőzzel rohantak egymásnak. A távolság köztük egyre kisebbedett; fehér füstfelhő tödult ki az ütegekből s mint a menydörgés, úgy futott végig az ágyuk hangja a tenger sima tükrén. A következő pillanatban összevissza állanak, majd meg egy csomóba keverednek a hajók. Az ágyuk fehér gőze s a fekete füst, mely a kéményekből gomolyog ki, ránehezedik a tengerre s elrejtik perczekig az egész képet. Végre felbomlik a csomó, a második hadosztály áttörte a csatavonalat s vonul a görzi part felé, mely gyönyörűen megvilágítva, belenyulik a tengerbe. Az első hadosztály visszahúzódik a Muggia-öbölbe. Nem sokára mértföldre választják el egymástól a hadosztályokat. De a második hadosztály (első hadosztály) kanyarulatot tesz, s bal szárnyát Pirano felé fordítva, új támadást kezd. A fedélzet ütegeinek folytonok tüzele mellett haladnak a hadosztályok. A küzdelem megszakítása nélkül Prato felé hátrál a második hadosztály, aztán befordul Miramar felé s szakadatlan tüzelésével lehetlenné teszi, hogy az ellenség megkerülje. Ez a sikerült manőver fénypontja volt az ütközetnek. Ezután taktikai gyakorlatok következtek, melyeket Miramar környékén végzett a két hadosztály. Déli tizenkettőfél órakor tért vissza a hajóraj a Muggia-öbölbe, hol a régi rendben vetett horgonyt.

E G Y H Á Z.

Ő szentsége Monaco La Valletta bibornokot a San Lorenzo in Lucinában székelő oltári szentség-egylet protectorává nevezte ki

Ő felsége a király saját és ő felsége a királyné nevében is, a csapi róm. kath. egyházközségnek iskola-építkezési célokra kétszáz, — a kaznaci gör. kath. hitközségnek iskola-építkezési célokra száz, a kis-rőcsei róm. kath. hitközségnek, leégett iskolája újbóli felépítésére kétszáz, a rendvei róm. kath. hitközségnek, iskola-építkezési célokra kétszáz, a laski gör. kath. hitközségnek, az ottani leégett papilak felépítésére száz forintot méltóztatott magánpénztárából legk. adományozni.

Fm. Simor János Bibornok-Herczeg-primás ő Eminentijának névünnepét folyó hó 24-én fényes egyházi ünnepélylyel ülte meg Esztergom városa. — Reggeli 8 órakor a Mária-harang és a mo-

zsarak durrogása a várfokról hirdetésként az ünnepet. A hirtelen változás folytán beállott gyönyörű nyári ég kedvezése mellett a basilika tágas csarnokai jól megteltek ájtatoskodókkal a szent mise alatt, melyet fényes segédlettel Juriga János apátkanonok ur végzett.

A Vatican melletti belga követség visszaállítása már befejezett tény, mert az új katolikus miniszterium még a kamarák összeülése előtt akarta megvalósítani a kath. Belgium azon óhaját, hogy a pápa képviselőjét s követét lássa országában és viszont ő is képviselve legyen a hívők közös Atyjánál; a belga követség budgetje utólag fog a kamarák elé jóváhagyás végett terjesztetni.

Mint Brüsszelből jelentik, a Szent-Szék már tudatta, hogy ottani nuntiusa msgr. Rinaldini Aristid fog kineveztetni, ki nmélt. Vanutelli Seraphin mostani bécsi nuntius brüsszeli nuntiatúrájában uditore minőségében működött. Rinaldini kinevezése cz. érsekké, hir szerint breve utján már megtörtént.

Belgium követévé a Szent-Szék mellett báró Greidt van kiszemelve, aki Woeste igazságügyminiszter sógora és most a portugali kormánynál képviseli Belgiumot.

Beigiumban az atheista hivatalos iskolák érdekében a bukott liberalis miniszterium által üzött pressiót mi sem bizonyítja inkább, mint azon tény, hogy a katolikus sajtó most kénytelen az országot figyelmeztetni, hogy a lidércznyomás alól föl szabadult. A kath. lapok ugyanis következő közleményt hoznak: «Értesítjük az összes állami hivatalnokokat, kik családtyúk és akiket eddig kényszerítettek, hogy gyermekeiket állami iskolákba küldjék, hogy ezentul jogositva lesznek, gyermekeiket azokból ismét kivenni és azon tanítókra bízni, kikhez bizalommal viseltetnek, a nélkül, hogy félniök kellene, hogy állásukat elveszítik. Megszűnt az uralom, mely őket jogaiktól megfosztotta, és nem fog helyreállítatni. A vasutak és posta alhivatalnokai tehát használják föl szabadságukat.»

Rómában jun. 23-án meghalt De Falloux Du Coudray Frigyes bibornok. (Szül. Bourg d'Irèben, az angers-i egyházmegyében, 1815. augusztus 15-én, bibornokká lett 1877. márczius 11-én, sz. Angelo in Pescheire diaconja.)

Az érsekujvári városi tanács, a képviselő-testület és a kath. gymnasium kegyeletes ünnepet ült. F. hó 21-én, Szt. Alajos napján leplezték le, illetőleg adták át a gymnasiumnak Kollár István volt esztergomi plébános mellképét, ki a gymnasiumot általános örökösévé tette, úgy, hogy a szegénysorsu, de jó tanulók évenkénti ösztöndíjban részesüljenek. A végrendelező végrendeletében Érsekujvárra vonatkozólag 5 pontban következőleg intézkedik: a) a 9. pontban hagyományoz a szegények házának alapítványul 200 frtot, b) a 12. p. általános örökössé teszi a gymnasiumot, mely összeg a 10.000 frtot meghaladja, c) a 15. p. az érsekujvári gymnasiumnak hagyja olajba festett nagy arczképét. d) 16. p. Az ösztöndíjas addig huzza az ösztöndíjt míg az iskolából ki nem lép. e) 17. p. Az érsekujvári tkpénztári részvényét a kórháznak hagyja.

Személyzetiek a csanádi egyházmegyéből. Kineveztetett: Tapolcsányi Kálmán coadjutor N. Jécsán plébániai helynökké ugyanoda; Tinopi Antal nagyjécsai esperes-plebános nyugalomba helyeztetett.

A mechelni érsek, mons. Goossens, Belgium primása, a legközelebbi consistorium alkalmával bibornokká fog kineveztetni. A Szentszék ez által is elismerését akarja kifejezni a katolikus belga nép iránt, mely most oly erélyesen tépte szét a szabadságművelés, liberalismus, radikalismus e tutti quanti békóit.

A brüsszeli nunczius személyében úgy látszik még nem állapodtak meg egészen. Némelyek Mons. Rinaldinit emlegetik, ki Vanutelli nuncziussága alatt auditor volt, mások Mons. Rotellit, a konstantinápolyi apostoli delegátust.

A katolikus egyesülés szelleme folyton terjed. A napokban a katolikus párt Trierben is tartományi gyűlést tartott, mely valóban szépen és mintaszerűen folyt le és példaként tekinthető az enemü kath. szellemü összejöveteleik között. A gyűlés választott elnöke Mueller ügyvéd fényes allocutióval nyitotta meg az ülést. Dr. Mosler semináriumi tanár s Trier küldöttje a porosz Landtagban fontos beszédben szólt a Landtag vitáinak eredményéről az utolsó törvényhozási időszak alatt. Ugyanekkor jelezte a Reichstag munkálatainak programját. Seber ügyvéd a gyűlés nagy tetszésével találkozó figyelemre méltó beszédet mondott a Propaganda kifosztásáról. A kongresszus ezután a következő öt resolutiót fogadta el egyhangulag: 1. A centrumhoz való adhaesiót. 2. A választási gyűlésekhez intézendő azon felhívást, hogy ne proponáltassanak oly jelöltek, kik mindig jelen lehetnek a parlamenti vitákon. 3. Erélyes tiltakozást a kulturkampf folytatása ellen. 4. Egy az iskolai kérdésre nézve teendő nyilatkozatot. Végre 5. tiltakozást a propaganda-ügyben. Mérhettelen sokaság volt jelen e gyűlésen, hol élénk enthusiasmus uralkodott.

EGYLETEK.

A Szent-István-társulat választmánya gr. Károlyi Sándor elnök és Tárkányi Béla apátkanonok, társulati alelnök vezetése alatt ülést tartott. Tárkányi Béla apátkanonok jelentést tett római küldetéséről, melylyel őt a társulat megbizta. Társával, Fraknoi Vilmos apátkanonokkal máj. 16-én volt kihallgatáson a pápánál, átnyújtva a társulat hódoló feliratát és a Péter-filléreit. Egy héttel azután a vatikáni emléktár megjelent első kötetét adták át a pápának, ki a társulat tagjainak áldását küldte. A vatikáni levéltárból nyert adatokat a társulat szakférfiak feldolgozásában terjeszteni fogja. Az első kötet címe: «Magyarország három évi története a mohácsi vész előtt» s Fraknoi írta; a második kötet Gentilis hibornok életrajzát fogja tartalmazni Pór Antal tollából; a harmadik Budavár 1686-iki visszafoglalása történetét Fraknoitól. Gonzales művének, mely «Aquinoi szent Tamás bölcsészetről» szól, második kötete megjelent magyar fordításban; az olvasókönyvek átdolgozására kidolgozott tervezet pedig elfogadásra vár. A legutóbbi választmányi ülés óta egy alapító és 67 rendes tag lépett be s számos adomány folyt be. Az idei bevétel 39,373 frt 61 kr. s a kiadás 37,712 forint 95 kr. volt. Az ügynökségben eladott könyvekből, képekből stb. 5272 frt folyt be.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Alkibiadesz, Koroda Pál ötfelvonásos színműve díszes kiállításban jelent meg. Azért, hogy szerzője a nagy közönség és sajtó ítéletét kívánva a mű irodalmi értéke felett, kiadta nyomtatásban, mielőtt bármily színházhoz is benyújtotta volna, semmi sem áll e műtől távolabb, mint hogy élettelen könyvdráma legyen. A szenvedélyek, melyek hőseit Alkibiadeszt, kiben a legerősebb életszomj, caesari hatalomvágygyal és korioláni daczczal egyesül, oly összeütközéseket idéznek fel, melyek a színmű menétét gyorsá, csaknem rohamossá teszik.

A görög világ, mely hátterét képezi, teljes pompájában és teljes igazságában van benne feltüntetve. A mű többi alakjai, a szeszélyes, bájos, könnyüvérű Timandra, a szenvedélyes ameczon, Timea spártai királyné, a megrontó bűbáju Mirha, a fondor Kritiasz, a harmincz zsarnok uralmának megállapítója, a nemes Theramen, a hü honfi, Trazibul, a kéjtelgő szatrapa, Tisszafernesz, a rideg, egyszerű spártaiak is erőteljes vonásokkal festvék a színműben, melyet olvasóink figyelmébe ajánlunk. Ára 1 frt 50 krajczár.

Megrendelhető a postautalványon az **Alkibiadesz** kiadóhivatalánál, Budapest bálvány-utca 11, és minden könyvtárban.

A *Magyar Szalon* című képes havi folyóirat 3-ik füzeté megjelent díszes kiállításban, még gazdagabb tartalommal és szebb képekkel mint az előbbieik. Költeményt újabb lírikusainknak két legkiválóbbja adott beléje Endrődi Sándor és Reviczky Gyula. Endrődi Sándoré egy két szakos bájos, gyöngéd kép. Felsohajt, hogy minden virág virágzik, csak az övé hervadozik.

«Mégis a más virágaért
Száz más virág
Nyiladozó pompájaért
Az enyémnek, úgy segéljen!
Nem adnám egy
Elhulló kis levelét sem.

Reviczky Gyula verses-cziklusa a Perdita, mély és igaz fájdalmat fejez ki. Ismered a földi rendet? Le van győzve a ki szenved. Ne vess, légy vig, bármi érjen, szomorunak lenni szégyen.» Ez az alaphangja e bánatos akkordoknak. Legszebb közöttük a harmadik:

Halj meg, mig ifju vagy leányom
Ne várd, mig fonnyadt lesz szived
Mint ősz utolján a liget,
Mig szivedből vad szenvedélyed

Minden világos szint kiéget,
Ő kérjed inkább istened,
Hogy most hunyhasd le két szemed,
Mikor még van szivedben álom,
S van mit siratnod a világon.

Jókai és Borostyáni folytatják hatásos regényeiket. Porzótól, Gabányitól és Küthy Emiltől élénk csevegések vannak benne, olyak, minőket a közönség ma legjobban szeret. A képek közt legszebbek a «Margitsziget» Balló és Dörre rajzaival, melyekhez a szerkesztő Hevesi József irt kedves ismertetést. E rajzok és e cikk bizonynyal a legkellemesebb emlékek egész sorát fogják felidézni számos olvasóban. Koroda Pál a lefolyt színházi év dráma-irodalmát ismerteti benne. A társadalmi drámákról, Kendi Margitról és az «Utolsó szerelemről» irt legbővebben. Az «Utolsó szerelemről» azt mondja, hogy ez hadüzenet a társadalmi drámának, kísérlet a színpadot a *költészetnek* visszahódítani. Nincs mű irodalmunkban, mely a magyar lovagkort elevenebben festené. A cikk egy óhajással végződik: fejleszszék a különböző drámai irányok küzdelmei, az irtók becsvágyát és erejét, hogy a magyar dráma virágzása kora minél előbb elérkezzék és minél fényesebb legyen». Reméljük, hogy a lapot, mely minden szalon disze lehet, épen a «Szemle» előkelő közönségének figyelmébe nem hiába ajánljuk.

Rakodczay Pál műve a színeszet rendszeréről megjelent. Egészen önálló és pedig egy helyes érzéssel és nemes ambícióval irt tanulmány, egészen eltér azoktól a felületes és idegen művekből vett esztetikai dolgozatoktól, melyekkel e téren többnyire találkozunk. Némely nézete a fiatal szerzőnek tulzott, tulszigorú vagy tuláradozó, de indoklása mindig figyelemreméltó, ha nem is alapos. Ennyit csupán előre jegyzünk meg, bővebb ismertetését későbbre tartjuk fenn.

Zola Emil most «Germinal» című regényével akarja bebizonyítani, hogy ő nem csupán szennyes dolgokról tud irti. Nem igen hisszük, hogy sikerüljön neki, egy meggyőződésben levén Boileauval, hogy a lélek szennye megérik a művön is.

Az **akadémia** kéziratárának rendezése utóbbi időben nagy mértékben haladt előre. Pótolták az eddigi halasztást, a negyed- és nyolczadrét alak szerint való rendezését a köteteknek. Az idei munka legnagyobb részét a történelmi szakra fordították s igen sok becses forrást és adatot tettek közhasznává. Ajándékokat többektől kaptak, így Gaál Ernőtől (nem Jenőtől, mint a lapok tévesen irták) becses Csokonai-leveleket, az akadémia első osztályától pedig Bacsányiféle emlékeket, melyek Linzből Kunz Zsigmondtól érkeztek. Vásárlás utján husz kötettel és kisebb füzetekkel gyarapodott a gyűjtemény, köztük Schedius Lajos levelezésével. Az eddig rendezett kilencz szakot már felállították. A kéziratárt a lefolyt évben száznál több irtó s külön engedélylyel 22 ifju használta.

Z E N E.

Sipos tanítványai a vigadó kistermében bemutatták szép haladásukat, melyet jeles mesterüknek köszönnek. Különösen Nagy Jolán és Péterffy Jenő «Polka brillante»-ja (Weber) és Gyárfás Etelka «Rigolettó»-ja (Liszt) tüntek ki.

A **nemzeti színház** férfikarából alakult «Apolló» dalegylet a városligeti Klemens-féle kerthelyiségben 1883. július 3-án hangversenyt tart.

S Z I N H Á Z.

A **nemzeti színházi** utolsó előadások lanyhán folynak. A színeszek kedvetlenül játszanak az üres ház előtt. Sardou «Ideges»-einél bágyadtabb előadásra régről nem emlékszünk.

Pálmai Ilka asszony Szliácsra utazott, hogy szenvedett izgalmait kipihenje.

A **portici-i némában** Ferenczi Paula k. a. tett kísérletet. Szép maszkja és könnyed, kifejezésteli mimikája igen tetszettek a közönségnek, két szép bokrétát is kapott.

Hegyi Aranka k. a. az ő forceszerepében, a Hoffmann meséi hármas nőalakjában lépett fel szabadság ideje előtt utolszor, kitűnő sikerrel.

A **szevillai borbélylyal** bucsúzott el az opera a nemzeti színháztól. Az első operai előadáskor, is, 1837 augusztus 29-én, ez az opera került színre; azóta 165-ször adták elő. Az első előadásban

közreműködtek: Lendvay Márton (Almaviva), Szilágyi (Bartolo), Dériné (Rozina), Udvarhelyi (Bazilio), Szerdahelyi (Figaro), Egressiné (Berta), Erkel J. (Órtiszt) és Egressi Béni (Fiorillo). E szereplők közül ma már csak Egressiné asszony (Ákos anyja) van életben. A bucsu-előadás fényes volt, mert az opera minden tagja részt vett benne és a legkisebb szerep is elsőrendű művészszel lett betöltve. A szerepkiosztás következő: Rosina: Risley Lélia k. a., Marcellina (Berta) Saxlehner Emma asszony; az első felvonás fináléjában részt vesznek: Szigetiné, Kordin Mariska, Glózer Adél, Ábrányiné, Komáromi Mariska, Spányi Irma, Tarnai Sarolta, Doppler Ilka. Almaviva szerepét Pauli, Figarót Láng, Bartolót Köszei, Baziliót Odry, Fiorillót Hajós, az első órtisztét Ney, a másik órtisztét Gassi, a jegyzőt Kis D. Ambroziót Szekeres, Giovinettoót Dálnoki, az öt katona szerepét pedig Fektér, Tallián, Zsitvay, Szendrői és Vas fogják játszani. Az előadásban ezuttal több új szám is lesz, úgy mint az első felvonásban egy «Romance» és a változásban egy terzett a Paisello «Szevillai borbély»-ából. Amazt: Rislay Lélia és Pauli éneklék, az utóbbit Köszei, Dálnoki, és Szekeres. Megemlítjük még, hogy e dalműben világhírű művészek és művésznők léptek fel a nemzeti színpadon mint vendégek, így pl. mint Rosina: La Grange, Charton Demence, Viardot Garcia Paulina, Artot Desirée, Hauck Minnie, Biancollini, Donadio Bianka és Trebelli Zelia; mint Almaviva: Carion, mint Figaró: Pandolfini; mint Bartolo: Fiorini; mint Basilio: Medini 1871-ben olasz operatársaság játszotta nálunk háromszor. A 164 előadás összesen 78.406 frt 63 krt jövedelmezett, tehát egy előadásra átlag 478 frt 9 kr. esik.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Az országos kiállítás bizottsága Matlekovics államtitkár elnöke alatt véglegesen határozott a kiállítási érmek és oklevelek ügyében. Az érmek kivitelével Schwartz Mór hazánkfiát bízták meg s tudomásul vették ez oklevelek metszeteinek rajzán eszközölt módosításokat. A katalogus hirdetéseire nézve Mosseval költik meg a szerződést. A kiállítási terület 40 ivlámpával, 100—150 izzó-lámpával és 94 gázlánggal lesz megvilágítva. A villamos világítás berendezésére a Ganz és társa, Egger és Kremeneczky-czégek ajánlatait fogadták el; a vállalkozóknak ingyen kell szolgáltatniok a világítást s a kiállítási bizottság csak a lámpa-oszlopok felállításáról s a gőzerőről gondoskodik. A légszesz-társulat kedvezményes áron adja a gázt. A bányászati kiállításról külön katalogust adnak ki, s a képzőművészeti kiállítás katalogusának czimlapjára 500 forintot szavaztak meg. A hazai fürdők és gyógyhelyek ismeretelésére szolgáló panoráma építésére társulat alakult, melynek megengedték, hogy külön belépti díjat szedhessen. Kreisz Jakab egy minden igénynek megfelelő diszes kávéház, két boszniai vállalkozó pedig boszniai kávéház felállítására nyertek engedélyt. Buchwald egyenlő számú ingyenes és 3 kros széket állíthat fel. A tornacsarnok építésére hiányzó 1100 frtot megszavazták, ugyszintén 640 frtot a főbb épületeknek villamos órával leendő ellátására. A kerítés elkészítését Neuschloss vállalkozóra bízták s végül gr. Zichy Jenő elnöke alatt megalakították a sorsolási bizottságot. A kiállítás igazgatósági és jury-épülete a napokban teljesen be lesz fejezve. Apterterülete 700 négyszög méter s az épület összesen 28 tereméből áll, a megfelelő mellékhelyiségekkel. Horvátország bányászata is méltóan lesz képviselve, Gr. Khuen-Héderváry bán Kauffmann Kamill bányakapitányt bízták meg a kiállítás rendezésével. A bányabirtokosokhoz felhívást bocsátanak ki, hogy a gazdag kőszén- és vastelepeknek piacot teremtsenek az által, hogy a kiállításon mutassák be bányáikat. A nemzetközi kiállításra érkező tárgyakat több külföldi vasút ldijátalanul szállítja vissza s a kormányok vámmentességet biztosítottak részükre.

NŐVILÁG.

A varrás története. A női foglalkozás egyetlen ága sincs ma annyira elterjedve, mint a varrás. Alig hisszük, hogy volna olyan nő, ki passzióból vagy keresetért, kisebb vagy nagyobb mértékben ne foglalkoznék a varrással. Ezen feltevésből kiindulva kétségtelenül érdekelni fogja igen tisztelt olvasónőinket, ha a varrás művészet fejlődésének történetéről elmondunk egyet-mást. Mindenekelőtt konstatáljuk azon, talán különösen hangzó tételt, hogy a varrás sokkal későbbi eredetű, mint a kötés. Az ó-rómaiak idejében már a kötés a művészi tökély fokára emelkedett és a varrásnak ugyanakkor még híre sem volt. A latinok gazdag öltöneyei varrás nélkül készültek; a toga és pallium csokrokkal összekapcsolva szabad redőkben folyták körül a tagokat; legfeljebb az ékítéseket öltötték tüvel az öltönyökhöz. Noha keleten, mint a díszöltönyök böleső hazájában, már némileg ismerték a varrást, de az koránt sem volt az a varrás, melyet ma ismerünk; az főleg az öltöny egyes részeinek laza összefűzéséből állott s csakis férfiak által gyakoroltatott; a nők hivatott helye a szövésznél volt. Csakis mikor a fehér ruha viselés szüksége kezdett életbe-

lépni, melyet addig a folytonos fürdés pótolta, — a varrás is mindinkább előtérbe nyomult. Mikor a lenvászon feltűnt, egyszersmind arra a gondolatra is jöttek, miként kellene azokat czélszerű ruhadarabokká idomítani, hogy ez eleinte nehezen ment, s hogy az első fehér ruhák érdekes összetákolásban részesültek, könnyen elképzelhető. Különben a varrás kezdő korszakában, hogy milyen nehézségekkel küzdöttek, mutatja az a körülmény, hogy királynőknek, mint Erzsébet angol királynőnek mindössze hat inge volt. Az első varrott ing szent Segolinának készült a 8-ik században. Franciaországban az első inget a XV-ik században VII. Károly császár neje hordta volna; maga XIV-ik Lajos ifju korában még szükségét szenvedett fehér ruha dolgában. Csakis a múlt század az, a melyben a varrás ama fejlett fokot elérte, melyben ma is van, sőt mondhatjuk, hogy gondosság tekintetében a mai szokást felülmutta. Akkor az időt még nem becsülték annyira s a kiképzés is alaposabb volt; a legfőbb rangú hölgyek foglalkoztak a varrással. A fehér ruha kiállítása igen nagy szerepet játszott: ma ezzel alábbhagytak. A fehér ruhára a háziasszony büszke volt valamint arra is, hogy azt oly szépen és ékesen ő maga állította ki. Még nagy emberek sem átalottak vele foglalkozni. Göthe igen szépen megénekelte édes anyja telt fehér ruhás szekrényeit. Valóságos lehetlenségnek tartották csak 40 évvel előbb is, hogy olyan eszközt fognak feltalálni, mely a kézi tüdzést pótolhatná. Mennyi fáradságba, a gondolkozó ész mily megerőltetésébe került akkor egy ékes férfi ingelő kiállítása! És minő drága is volt az! Csak tíz évvel előbb is sok háziasszony tiltakozott a varrógépek gyakorlati haszna ellen; ma már minden előítéletet legyőzve virágozik a gépvarrás.

Franciaországban egyáltalán nem szokásos, hogy a leányt személyesen kérje meg, ki őt birni ohajtja. Közvetítőket használ, kik előbb a legkisebb részletekig szabályozzák a kötendő házasság mindennemű viszonyait. Ez alatt a «férj jelölt» nem találkozik választottjával. Csak ha teljesen megállapodtak mindenben, akkor egy «fiacélles»-nek nevezett lakomán jönnek össze. A vőlegény és menyasszony egy perczre sem szokott egyedül maradni garde nélkül.

Számталány.

1. 10. 20. 13. Szövetkezetnek latin neve.
 16. 4. 2. 11. 1. 2. 5. Némelyek hisznek az idézésében.
 8. 3. 9. 12. 11. 17. 7. Mindig tündököl. Katonák vágya.
 10. 14. 17. 4. Ellensége a hamisnak.
 6. 20. Fölöttünk mosolyog.
 3. 18. 2. 5. A lélek tükre.
 12. 6. 20. A miben élünk.
 20. 17. 4. Börtönt érdemel.
 5. 19. 18. Aminél csak a csók édesebb.
 3. 18. 2. 12. 2. Lapunk élén megtalálod.
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. Egy kedvelt népdal első sora.
 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
- A megfejtők neveit jövő számunkban közöljük.

VEGYESEK.

KÉPEINKHEZ.

A madagaszkari királynő testőrsége.

A tientrini béke nem szüntette meg a madagaskari forrongásokat. A madagaszkariaknak vannak európai értelemben is szervezett hadosztályaik, ilyen Ravalona királynő gárdája, melyet képünk ábrázol tananariva főváros diszterén. Jobbára erőteljes emberek; az elől egy tagban felállított legénységnek különböző puskáik vannak, bőrt viselnek vállukon áthajítva, fejükön sipkát. Származásra ambolámok vagy pedig antalotok, madagaszkari benszülöttek és négerék vegyesen. Tisztjeik európaiak, minden nemzet hadseregeinek szökevényei.

Udvarias, de ügyetlen.

A kisasszonyok mutatni kívánják, hogy mily háziasak és barátnőjükkel a konyhába mennek, hogy saját kezükkel süssék a fánkot. De sehogysem megy nekik a dolog. Megfordítani egyik sem tudja. E perczben érkezik Dákó Pista, udvarias akarván lenni, ő akar fordítani, de nem sikerül neki, a fánk a földre esik. A kisasszonyok látják hogy az udvarias ifju ép oly ügyetlen, mint ők.

LAFITE-féle kölcsönkönyvtár.

Legnagyobb Magyarországon,

50,000 kötet Harisch-bazár **50,000 kötet**
nagy udvar.

A magyar, német, francia és angol regény-irodalom legújabb eredményei.

Minden fenti nyelvekben megjelenő újdonságok azonnal megjelenésük után több példányban szereztetnek meg és a t. közönség rendelkezésére bocsájtanak.

Előfizetési feltételek:

A művek száma	Havonként	Félévenként	Egészévenként	Biztosíték
1 mű	1.—	5.—	9.—	3.—
2 «	1.50	8.—	14.—	5.—
3 «	2.25	10.—	17.—	8.—
4 «	3.—	12.—	20.—	10.—

Vidéki előfizetési feltételek:

A kötetek száma	Havonként	Félévenként	Egészévenként	Biztosíték
10 kötet	1 50	8.—	14.—	10.—
20 «	2.50	4.—	25.—	20.—

Könyvjegyzékek árai:

Német főkönyvjegyzék 60 kr., francia 50 kr., magyar 20 kr., angol 20 kr. Függelék négy nyelvben 10 kr.

MARGITSZIGETI GYÓGYFÜRDŐ

BUDAPEST főváros közvetlen közelében

BUDAPEST főváros közvetlen közelében

35° R. meleg artézi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykészülékkel, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem, kül- és belföldi lapok, naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a MARGITSZIGETI hévvíz kedvező eredménnyel használtatott:

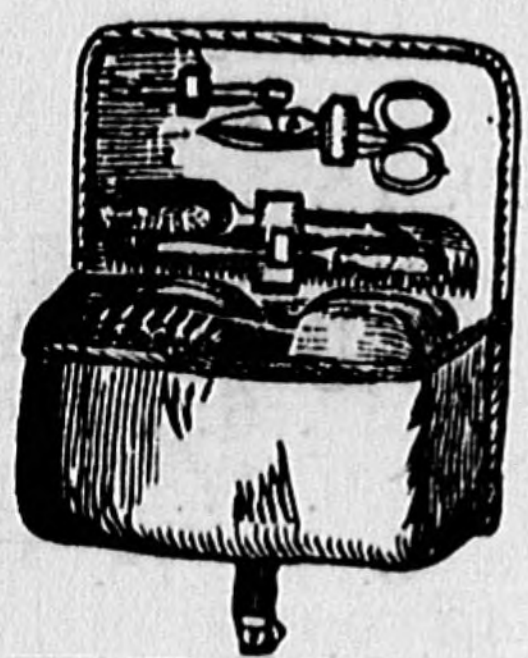
Köszvény, az izületek, izmok, esonthártya, ideghüvely, idült csúza. A csúz, köszvény, erömi behatások, typhus után fellépő hűdés. Zsábák. Csontbántalmakat, esontszút, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. Bőrbántalmak. A hévvíz belsőleg eredménnyel használtatott; idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigeten van gyógyszer-tár, ellátva mindennemű ásványvízzel. Rendelő orvos: Dr. VERZÁR. Bérleteknél úgy a fürdő-, mint a menetjegyek együttes váltásánál árleengedés. A szigeten lakó fürdővendégek a fürdőhasználatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránként kétszer közlekedés. **A fürdő-idény május 1-én megnyitott.** A lakások megrendelése: a szigeten a felügyelőségi irodában,

Budapest.

A MARGITSZIGETI FELÜGYELŐSÉG.

NYARALÓKBA, FÜRDŐKBE.

Utazóknak és turistáknak kézi és nagy kofferok 3-35.—, kézi-táskák 3-20.—, vállra függeszhető táskák 4-10.— Berendezett utitáskák 18-60.— Praktikus összeállított tárgyakkal berendezett uti-tekeres 6.— Borotválkozó-készlet összeállítva John Heifford borotvával 7.— Uti ivópohár 40 kr.—1.50, frotírozó keztükük 40 kr.— drót hajkefe 1.— Kulcsok 1-5.— Pinczetok 3, 5, 8 üveggel 9-13.50 Botszék 4-10.— Kanócsos gyufatartó 85 kr. Távcső 7.— Messzelátó sátabotokra alkalmazható 3.20. Erős zsebkefék 1-2.— Vízmentes esőköpeny mindkét oldalán hordható 10, 12, 14.— Özbőri el bevont

lőszőr ülő- vagy fejpárna 6.20.— Tyúkszem-karika doboz 24-30 kr. Utiszappan dobozban 20 kr. **Biztonsági revolverek** belőve 25 tölténnyel 5, 6, 7.— Kis formájú erős lövésű Bulldogg-revolver 9, 10, 11.— Revolver-fegyver 55 — Életmentő zseb-hoxer 1.— Pontosan járó remontoir nickl zsebóra 10.— Fali inga-óra 4.50. Lapos zseb-napóra 1.— Időmutató házikó két alakkal és thermometerrel 1.50. Thermometerek 60 kr.—2.50. Plaid-szíjjak 85 kr.—2.50.

Sport-cikkek. Angol dísznövények.

85.— Angol bőr-kantár 2.65-4.— Kettős szárral 5-8.50. Martingal 3.50-4.— Kengyel-szűj 2.50, 3.50. Kengyelvasak 1.60-3.50. Nyereg-lekötők 2.40-7.— Izzasztó 2.75-6.— Fehér mosható izzasztó 4.50. Zabla 1.80-3.50. Trenzli 50 kr.—1.50. Felcsatolható sarkantyú 2.— Lovagló-gamasnik bőrből és vízmentes vászonnál 4.50-7.50. Lovagló- és kocsi-köpenyek 14-20.— Nyereg-szappan doboza 85 kr. Peugeot lőszőrníró olló 5.— Rugany lólábseb-mentő 2.— Kocsibőr- és szerszám puhító kenőcs 50 kr.—1.— Nubian blaking bőrlakk 90 kr. Öz-bőr kocsiszításhoz 1.— Ezüst-, réz- és más érc-tisztító por 25-50 kr.

Vadászat és halászat összes kellékei.

Halászó-bot 1.25-15.— Kész zsinór 20 kr.—2.— Mesterséges legyek horoggal 12 db 80 kr. **Mulattatásul. FLOBERT-fegyver** durranás nélküli, társaságoknak és céllovászat betanulásához 7, 10, 11, 16, 24.— Flobert-pisztoly 6-15.— Vas czéltábla kiugró bohóccsal és mozsárral 8-9.— mozsár nélküli 3-6.— Csinos nickl légpisztoly 7.50, ehez fa czéltábla 75 kr. **Kuglizó-egyleteknek és vendéglősöknek** keményfa bábuk 2.50. **Lignum sanctum** golyók nagyság szerint 1.50-3.50. Színes lampionok kerti ünnepélyekhez 20-40 kr. Croquet játék 10-20.— Uj angol Lawn Tennis társas-játék 29.— Karikajáték 12 pár 1.80. Színes gummi-labdák 15 kr.—1.50. Papír léggömbök 50 kr.—2.—

UJ! Ariston kertben az ifjúságot és felnőtteket mulattató 6 zenedarab 24.— Zenedarab külön 75 kr. **Accordeon tremolo** concert-harmonika 7-10.— 14.— Törhetlen lavoír gyermekeknek 1.50-2.—

Szűjharmonik a csengettyű-kisérettel 1.50. Háromkerekű tartós Velociped fiúknak 10, 12, 15 —

Tornaszerek.

Mászó-kötél 5.80-8.80 Trapez rúddal 7.50 Trapez karikákkal 8.50. Gyermekek-hinta 5.50-9.— Tűj-tornakészülék iskolával és ábrákkal 15.— Tornagolyók kilója 30 kr. Tornacipők 1.30. Uzó-öv 8-10.— Két vívőkészlet 23.50. Athleta-bot súlyos 2.50, bõrrel bevonva 5.— Athleta czéllövő nagy ívnyílak 2, 3, 5.— Athleta czéllövő nagy ívnyílak 2, 3, 5.—

Dohányzóknak vas dohánycsészék.

tőkerékkel 18.— **Dohánytartó**, melyben a dohány nyirkosan marad 4.50. Dohánytas szitával 2.50. **Automat** cigarettakészítő és dokánytartó szelence, a fedél betevésévé kész cigarettát nyeriünk 2.— Houblon cigarettapapír, szopókával a követk. 3 — — — — — vastagságban 10 a 50 kr., ahaz toró 30 kr. Strassburgi száron szívó **fa-pipa** 1, 1.50. **Hibátlan tajték mulcrapipa** ezüst-kupakkal 8.— **Községeknak** tartós rézoldalú kihirderési dob 15.— Postatáska két kulccsal 8-10.50. Postástrombita 1.85.

Nyáralókba.

Az egészség fentartásához **szodavíz-készítő**, tiszta üdítő szodavizet nyeriünk egyszerű bánásmóddal, 2 4 6 8 10 mészere 7, 10, 12, 14.50, 17 — lyes

Legjobb szoda és borkó csomagja 2.— **Vízszűrők** az egészségtelen víz tisztításához 2.50, 3-5.— **Fagyalt-gépek** receptekkel 3 6 12 adagra kétféle fagyalt-7.50 11.50 16.50 nak 15-21.— Vajkésítő vas hajtókerékkel 4.50, 6.50. Vaj- és sajt tányérok üveg fedővel 1-6.— Sodrony ételborító legyek ellen 50 kr.—1.80. Kis borsórlő ebédlő-asztalra 1.20. Kerti gyertyatartó 1-3.— Japáni kerti napernyők 1.— **Comfort kávé-gép**, legjobbnak elismert, 1-10 csészére 5.60-12.80. Angol asztali evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel, szabályozható rugókkal 50.— Családi mérleg 10 kilóig 6.— Kézi palaczk-dugaszoló 1.40. Hidraulikus hordószád italok megromlása ellen 1.— Biztonsági borlehuző gummicsövek 2.70, 3.50. Önműködő dugaszhuzó 80 kr.—3.— Szobapadló-fényezés doboz 70 kr. Ragasztószér üveg és porcellánhoz 85 kr. Piége perpetuelle, egérfogó több egerekre 70 kr. Jótállás melletti fogkefék 35-70 kr. Virágasztalok 7-15.— Virágharmonizáló 40 kr. Kézi virágfeskendők 1.20-3.— Kerti feskendők 14-21.— **Függő hintaúgy** 2.70, 4.50, 6.50, egész nagy széjjelfeszítő lécczel 14.—

Anyáknak önműködő szoptató-üveg 1.50. Ismert angol foggyöngy 3.— Allóvet és anyaméh-feskendő 1.80-4.— Rechaud gyorsforraló-lámpa 1.80-2.20. Serpenyő 1.— Erős gyermek-kocsi 7.50-14.— **UJ gyermekbölcső-kocsi** 14.— Törhetlen lavoír gyermekeknek 1.50-2.—

UJ! Ariston kertben az ifjúságot és felnőtteket mulattató 6 zenedarab 24.— Zenedarab külön 75 kr. **Accordeon tremolo** concert-harmonika 7-10.— 14.— Törhetlen lavoír gyermekeknek 1.50-2.—

Rechaud gyorsforraló-lámpa 1.80-2.20. Serpenyő 1.— Erős gyermek-kocsi 7.50-14.— **UJ gyermekbölcső-kocsi** 14.— Törhetlen lavoír gyermekeknek 1.50-2.—

Próba-megrendeléshez 721 ábrás árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz **KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1-ső szám.**

Morvay és Mérei kiadása és nyomása Budapest, vaczi-körut 17.

Az alább felsorolt munkákat tetemesen lezártított áron küldhetjük meg.

Közgazdaságunk és Kereskedelmünk 1882-ben.

Szerkesztették:

Kormos Alfréd és Kende Zsigm. Ara 50 kr helyett 25 kr.

Közgazdaságunk és Kereskedelmünk 1883-ban.

Szerkesztették:

Kormos Alfréd és Kende Zsigmond. Évi szemle közgazdasági, kereskedelmi és ipari viszonyainkról. Ara 50 kr.

Zachár Pénzügyi Tárcza-Naptára 1884-re.

Kemény vászonkötésben.

Ara 1 frt 50 kr. helyett: 1 frt.

Francia kettős könyvvitel

Irta: Zachar Gyula.

Ara 3 frt helyett: 2 frt 25 kr.

Zachár Fali Kamat-Táblái

12 nagy lap. Irodák, takarékpénztárak, bankok és kereskedők használatára, 11 kamat-tábla, 4, 4 1/2, 5, 5 1/2, 6, 6 1/2, 7, 7 1/2, 8, 9, egész 10 1/2%-ig számítva; valamint egy százalékos táblázzal 1 frttől 5000 frtig év hó és napokra számítva. A 12 tábla ára: 3 frt helyett: 2 frt 25 kr.

Könyvvitelten dióhéjban és rövid váltóisme.

Irta: Révay Lipót okleveles tanító és könyvelő. Ara 20 kr helyett 15 kr.

«Az Értékpapír-Piacz»

gyakorlati kézikönyv bank és váltóüzletek, kereskedők és felsőbb kereskedelmi tanintézetek számára. A legjobb kulfók nyomán. Irta: Kende Zsigmond. A csinos kiállítású könyv ára 40 krajczár.

Megrendelések a Magyar Pénzügy kiadóhivatalához csak postátalványon kéretnek, hogy a költséges utánvételes küldést mellőzhessük.

A Magyar Pénzügy

kiadóhivatala

Budapest, bálvány-utca 11.